

J e g y z ő k ö n y v

az Országos Kisebbségi Bizottság

2007. november 8-án, csütörtökön, 10 órakor

az Oktatási és Kulturális Minisztérium

(Budapest V. Szalay utca 10-14.)

275. számú tárgyalójában megtartott üléséről

Napirend:

1. Előterjesztés a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről, valamint egyes oktatási jogszabályok módosításáról szóló 17/2004.(V.20.) OM rendelet módosításáról
Előadó: Szakácsné Nemere Györgyi vezető főtanácsos (Közoktatási Főosztály)
2. Előterjesztés az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról szóló 100/1997.(VI.13.) kormányrendelet módosításáról
Előadó: Brassói Sándor főosztályvezető-helyettes (Közoktatási Főosztály)
3. Tájékoztatás a 2008. évi költségvetési törvénytervezet közoktatást érintő részeiről
Előadó: Bencze Márta közigazgatási szakmai tanácsadó (Pénzügyminisztérium)
4. Tankönyvjóváhagyás
Előadó: Bársony Csaba osztályvezető (Oktatási Hivatal OKÉV)
5. Egyebek
Előadó: dr. Frank Gábor elnök

Elnököl:

Dr. Frank Gábor, a bizottság elnöke, valamint

Medvegy Pálné, a bizottság alelnöke

Jegyzőkönyvvezetők:

Prin Andrea és Soós Ferenc (Magyar Gyorsírók és Gépírók Országos Szövetségének beszédgyorsíró szolgálata)

Az ülés résztvevői

Az Országos Kisebbségi Bizottság részéről:

Dr. Frank Gábor (Magyarországi Németek Országos Önkormányzata)
 Fábiánné Orosz Ibolya (Országos Román Önkormányzat)
 Kjoszeva Szvetla (Országos Bolgár Önkormányzat)
 Krányecz Ferenc (Országos Szlovén Önkormányzat)
 Dr. Lásztity Jovánka (Szerb Országos Önkormányzat)
 Medvegy Pálné (Országos Szlovák Önkormányzat)
 Dr. Pillér Györgyné (Ukrán Országos Önkormányzat)
 Dr. Rónayné Slaba Ewa (Országos Lengyel Önkormányzat)
 Dr. Szabó Kálmánné Caruha Vangelio (Görög Országos Önkormányzat)
 Szilcer Olga (Országos Ruszin Önkormányzat)

Állandó meghívottak:

Paulik Antal főigazgató-helyettes (Miniszterelnöki Hivatal, Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Főosztály)
 Simon Istvánné főosztályvezető (Oktatási és Kulturális Minisztérium)
 Horváth Ágnes OKB-titkár

Meghívott napirendi előadók és vendégek:

Brassói Sándor főosztályvezető-helyettes (Oktatási és Kulturális Minisztérium)
 Marosán Enikő (Oktatási és Kulturális Minisztérium)
 Pongrácz László főigazgató-helyettes (Oktatási Hivatal)
 Dr. Bakos Károly (Oktatási és Kulturális Minisztérium, Felsőoktatási Főosztály)
 Szakácsné Nemere Györgyi vezető főtanácsos (Oktatási és Kulturális Minisztérium)
 Bencze Márta közigazgatási szakmai tanácsadó (Pénzügyminisztérium)
 Bársony Csaba osztályvezető (Oktatási Hivatal, Országos Közoktatási és Értékelési Vizsgaközpont)

Országos kisebbségi önkormányzatok képviselői:

Győrvári Gábor igazgató (Miroslav Krleža Horvát Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Diákotthon, Pécs)

Szvoboda Vidoszáva (Szerb Tanítási Nyelvű Óvoda, Általános Iskola, Diákotthon és Gimnázium, Budapest)

Pecsenya Edit igazgató (Szlovák Gimnázium, Általános Iskola, Óvoda és Kollégium, Békéscsaba)

Czeplédiné Gurzó Mária igazgató (Nicolae Bălcescu Román Gimnázium, Gyula)

(Az ülés kezdetének időpontja: 10 óra 14 perc)

DR. FRANK GÁBOR, a bizottság elnöke (a továbbiakban ELNÖK): Tisztelt Bizottság! Annak ellenére, hogy tudom, hogy lent a bejáratnál tömegek sorakoznak, de most már határozatképesek vagyunk, és úgy gondolom, elkezdhetjük a mai bizottsági ülést.

Szeretettel köszöntöm a bizottság tagjait, az igazgató hölgyeket – az igazgató úr hamarosan megérkezik –, és mindenekelőtt köszöntöm a főosztály munkatársait, külön Szakácsné Nemere Györgyi vezető főtanácsos asszonyt, a Köznevelési Főosztályról.

A kiküldött napirendi pontok érvényesek. Megerősítést kérek, hogy ezek tárgyalását elfogadja-e a bizottság. *(Egyhangú egyetértés.)* Köszönöm szépen, akkor tehát eszerint haladnánk.

Tájékoztatásul elmondom – Horváth Ágitól tudom –, hogy három bizottság is ülésezik egyszerre a mai napon, és az előadók ugyanazok. Úgyhogy az 1. napirendi ponttal tudunk kezdeni, mert főtanácsos asszony itt van, ezért át is adom neki a szót: ez a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló napirendi pontunk.

SAKÁCSNÉ NEMERE GYÖRGYI: Tisztelettel köszöntöm a bizottság valamennyi tagját. Megkapták az anyagot, kellőképpen elrémisztő térfogatban. Az első kérdés ennek kapcsán mindig az, és nagyon sok iskolából érkezik már kérés felénk, hogy decemberig kell az általános iskoláknak a helyi pedagógiai programjukat, helyi tantervüket korrigálni az idei NAT-korrekciónak megfelelően, a miniszter által kiadott kerettanterv pedig most van folyamatban. Túl vagyunk már a szakmapolitikai egyeztetésen, és államigazgatási egyeztetésen van már az anyag. Ez azzal az előnnyel jár, hogy a minisztérium fölteheti a honlapjára mint rendelettervezetet. Ez folyamatban van, tehát a héten nagy valószínűséggel a minisztérium honlapján, mindjárt a főoldalon megtalálható, annál a rubrikánál, hogy „jogszabálytervezetek”. Ott remélhetően meg fog jelenni teljes terjedelmében, az összes mellékletével együtt, tehát nemcsak maga a jogszabály négy-öt oldala, hanem ami az iskolákat igazán érinti és érdekli, a tartalmi rész is meg fog jelenni. Ez tehát az első, amit szeretnék hasznos tanácsként elmondani, mert ez gyakori kérdés. Valószínűleg lesznek korrigálások az államigazgatási egyeztetés során, de azért fenekestül nem fog felfordulni az egész, feltehetőleg. De azért az iskolák ennek alapján már tudnak dolgozni, ennek alapján is dolgozni.

Elégé szerencsétlen módon nagyon összezúszták a határidők. A NAT azt írta elő, hogy december végéig kell az iskoláknak ezt korrigálni. Igazából úgy remélte a főosztály, hogy a NAT kora tavasszal megjelenik, és akkor a kerettanterv is, minden belefér ebbe a decemberbe. S ahogy csúszott a NAT, ez a vége határidő, az iskolák határideje ott maradt sajnos. Vagyis most a miniszter által kidolgozott kerettantervről van még csak szó; az egyéb szervezetek által készített kerettantervekről is tudjuk már, hogy van, amelyeknek már a NAT szerinti átdolgozása a mostani módosításnak megfelelően folyamatban van, ezek tehát folyamatosan fognak majd rendelet formájában előkerülni.

Átdolgozásra került tehát a NAT, az EU-s kulcskompetenciák kerültek bele elsősorban. A NAT-nak az iskolákba eljuttatott bevezető szövegrészeiben történtek viszonylag nagy változások. A NAT különböző műveltségterületein kevésbé történtek változások, tehát a műveltségterületek megfogalmazásában nem annyira, inkább a módszertani, tehát a bevezető részekben történt változás a NAT-ban is. Ez volt az egyik, ami most kényszerítette a minisztériumot, hogy a kerettantervet módosítani kell.

A nem szakrendszerű oktatás előírásainak bevezetése is rövidesen időszerű lesz. Erre is figyelemmel kellett a kerettantervet módosítani. A 2003-as NAT-módosítás után csak az általános iskolai kerettantervek módosítására került sor, mert maga a rendelet is azt mondja, hogy a NAT-ot háromévenként fölül kell vizsgálni. Most hál’ istennek módosult hatévenkénti

felülvizsgálatra. A tankönyvjóváahagyás miatt már idén a középiskolás kerettantervek NAT szerinti átdolgozására is sor kerül, hiszen a tankönyvek öt évre kapnak jóváahagyást, vagyis felhasználásra lehetőséget, és abba már belecsúszna, ha most beadásra kerül 2008-ban egy középiskolás tankönyv jóváahagyása, akkor annak már olyan kerettantervre kell hivatkozni, amely 2012-ben is, amikor a NAT-nak megfelelő felmenő rendszerben a középiskolákban is bevezetésre kerül a NAT, annak megfelelő kerettantervre kell hivatkozni. Ezért idén tulajdonképpen két rendeletnek a módosítása ez az egy rendeletmódosítás, és a 2004-esben megtalálható az általános iskolai NAT szerinti kerettanterv, a középiskolás pedig 2003-ban volt utoljára módosítva, még a NAT előtt, tehát az NAT-osítva egyáltalán nem volt eddig. Most lett a középfok, nemcsak a középiskolai, hanem a szakiskolai kerettanterv közismereti része is NAT-osítva.

Ebből következik, hogy lényegesen nagyobb változás történt a középfok kerettanterveinek a korrekciójában. Az általános iskolánál kisebb a változás, mivel a NAT-ban is kisebb a változás, a középfok pedig még egyáltalán nem volt NAT-osítva. A szakközépiskola és a szakiskola viszonylatában csak az érettségiig tartó évfolyamok és csak a közismereti tárgyak, illetve a szakiskolában a 9-10. évfolyamokon szintén nem a szakmatanulást segítő tantárgyak, hanem a közismereti tantárgyak területén történt meg a korrekció. A szakképzésben még minden mozog, ott még mindig az OKJ iksz plusz egyedik újrastrukturálása van folyamatban, ezért nem tartottuk szükségesnek, hogy belenyúljunk a kerettantervnek azokba a részeibe, amelyek a szakmacsoportos tantárgyakkal vagy a gyakorlattal függenek össze, mert még nincs stabilitás benne, és ki tudja, hogy egy év múlva mi lesz majd.

A 2003. évi kerettanterv módosításakor egyértelmű kötelezettséggé került be a közoktatási törvénybe, hogy hány testnevelésóra legyen. Középfokon ez még nem került korrigálásra, ezért az óratervek készítésénél figyelembe kellett vennünk, hogy a 2003-as kerettanterv nem azzal a testnevelés-óraszámmal dolgozik, mint amivel a törvény szerint kötelezően dolgozni kell.

Huszonegy fő dolgozott a szakértői bizottságban. Voltak speciálisan az általános iskola alsó tagozatára felkért szakértők, mert az egy más világ. Azoknál a tantárgyaknál, amelyeknek a tanítása az általános iskolában kezdődik – történelem, idegen nyelv, matematika stb. –, végig egy szakértő dolgozott. A szakértők közül tizenegyen a NAT 2003-as átdolgozásában is részt vettek. A 2007-es NAT korrekciójában csak műveltségterületenként volt egy-egy szakértő, ebben tantárgyi szakértők nem vettek részt, és a 2003-as NAT-osításban is valamennyi kolléga részt vett, csupán ének középfokon kértünk fel új szakértőt.

Mivel a középfok nem lett NAT-osítva és a NAT műveltségterületekre előírt százalékos aránya nem került figyelembevételre, azt is meg kellett vizsgálnia a bizottságnak, hogy itt mi a helyzet. Nos az a helyzet, hogy nem volt minden tökéletes. A NAT-százalékoknak megfelelően a leghátrányosabb helyzetűnek középfokon az informatika tűnt. Felmerült, hogy az informatikának nagyon sok helyen – főleg középszinten – használati szinten kellene megjelennie, tehát nem feltétlenül önálló tárgyként, hanem horizontálisan az egyes tárgyakban. Ezzel minden szakértő egyetértett és igyekezett is beépíteni a saját tantárgyába, de azért az informatikusok szükségesnek tartják, hogy önálló tantárgyként is megjelenjen, mert a fejlődés iszonyatos tempójú ezen a területen, amivel lépést kell tartani. Tehát a technikai fejlődés miatt önállóan is meg kell jelennie a középiskolában ennek a tantárgynak.

Mivel csak ajánlott óratervet tartalmaz a minisztériumi és a kerettantervi ajánlás, a bizottság úgy döntött, a legkisebb véráldozattal az jár, ha a szabadon tervezhető órákba nyúlunk bele. A gimnáziumok esetében eddig három-öt szabadon tervezhető óra volt és az ajánlásban ennek egy kicsit az elhappolása történik meg, mivel nem akartunk a tantárgyak

között feszültséget indukálni. Iskolai szinten pedig nyilván megy a birkózás, de a bizottságnak nem volt kompetenciája olyan nagy horderejű döntések meghozatalára, hogy melyik tantárgy óraszámából vegyen el. Amiből végül sikerült valamit lefaragni, mégis maradt némi szabadon tervezhető óra, az az idegen nyelv. Tudomásunk szerint az idegen nyelvi felkészítő évfolyamon a diákok 60 százaléka részt vesz, és ez az évfolyam igen sok órát fordít az idegen nyelvi felkészítésre.

Az idegen nyelvi szakértő önmaga felajánlásában az idegen nyelv 9-10. évfolyamon történő óraszámcsökkentését tette lehetővé, és így oldódott meg a testnevelés és az informatika. A 9-10.-ben nem is volt szabadon tervezhető, ott igazából nem lehetett. Nekünk volt egy ötletünk a földrajz csökkentésére, mondván, hogy a földrajz százalékában, ha tehát az óraszám százalékat és a NAT százalékát összehasonlítjuk, akkor a földrajz fölötté volt a százaléknak, de ezt megtorpedózta a kolléganő, teljes joggal és a bizottság teljes egyetértésével, azzal, hogy a kompetenciák közül most került be olyan, például a gazdasági kompetencia, vállalkozási kompetencia, aminek az egyik kulcshelye pont a földrajz tantárgy területe volt. Ő tehát nagyon keményen védelmezte – csak mondom, hogy mi volt a folyamata ennek –, és akkor lépett közbe az idegennyelves kolléganő, aki hivatkozva az előbbiekre, tett felajánlást arra, hogy az idegen nyelv 9-10. osztályban való, összesen két óra csökkentésével, tehát két évfolyam alatt összesen heti két óra idegennyelv-csökkentéssel megoldódott az informatika plusz egy órája és a testnevelés kötelező plusz egy órája, amelyet be kellett építeni.

Az informatika 11-12.-ben összesen kapott heti három órát – ezt összességében kell érteni –, a testnevelés pedig plusz egyet. Mint mondtam, itt volt szabadon tervezhető, és ez most annak a rovására történt. Ez nem érinti az érettségire való felkészülés óraszámait.

A szakközépiskolában is volt egy szabadon tervezhető, azt megkapta a testnevelés 9-10.-ben, ez tehát ott így oldódott meg. 11-12.-ben a három szabadon tervezhetőből egyet kötelezően a testnevelés kapott, és a természettudományok plusz az informatika volt, amely szakközépiskolában egy összóraszámot kapott eddig. Nem bontottuk most sem, viszont kapott plusz két órát 11-12.-re, amelyet a természettudományra és/vagy informatikára lehet felhasználni a szakközépiskoláknak. Itt tehát az iskola kompetenciája ez a plusz két óra, amelyet elvileg elvettünk a szabadon tervezhetőből, leginkább azért, hogy az informatika NAT-os százalékait valamennyire fel tudjuk mutatni.

Középfokon a NAT-ban százalékban a technika és életvitel is szerepel, ami eddig sem jelent meg a középfokon önállóan, mint ahogy továbbra sem jelenik meg önállóan. Viszont készült az eddigiektől eltérően egy ajánlás az osztályfőnöki órákra 9-10. évfolyamra gimnáziumra és szakközépiskolára, ami egy kicsit erősíti az életviteli részt, tehát olyan ajánlásokat tartalmaz az osztályfőnökök számára, amivel ennek a technika és életvitel műveltségi területnek az elemeit osztályfőnöki órára be tudja építeni. Ezen kívül természetesen a fizika kerettanterv, tehát általában a természettudományos kerettantervek, kémia kerettanterv, de még több olyan tantárgyi kerettanterv van, amire felhívtuk a szakértők figyelmét, hogy tekintsék át a műveltségterület címszó alatt jelentkező tartalmakat, és lehetőleg építsék bele a saját kerettantervükbe. A szakértők beszámolója szerint ez megtörtént.

Amire fölhívom a figyelmüket – és ezt egyébként a kolléganőmnek is mondtam –, nagyon fontos a pedagógusokkal, iskolavezetőkkel azt tisztázni – én is huszonkét évig tanár voltam, úgyhogy az, hogy mindenki magából indul ki, ez itt most érvényes –, hogy a kerettanterv bevezető részei, amit nem biztos, hogy el szoktunk olvasni. De igazából ott jelenik meg dominánsan, hangsúlyozottan, hogy a kulcskompetenciákra hogyan ajánlott elhelyezni, hogyan ajánlott feldolgozni. Ez az iskolafokozatok bevezetőjére is érvényes, de igazából nagyon fontos egyes pedagógusoknak, minden egyes pedagógusnak a saját tantárgyánál a bevezető nagyon alapos áttanulmányozása. Igazából a tartalmi részben, mivel a NAT-ban is tartalmi részben kisebb korrekciók történtek, a tantárgyak tartalmában, illetve a

műveltségterületek tartalmában és a NAT tartalmában is kisebb korrekciók történtek, ezért azok ott nem jelennek meg, igazából ott nem jelenik meg változás. Ahol változás jelenik meg, az az, hogy ezeket a tartalmakat hogyan javasoljuk, hogyan lenne jó a gyerekek érdekeit szolgáló módon ezeknek a tartalmaknak a feldolgozása. Tehát új módszertani segítséget is többet adtak most már a szakértők, mint eddig, tehát ténylegesen a feldolgozáshoz több segítség áll rendelkezésre. Az általános iskola alsó tagozatán szöveges értékelés van, ahol a szöveges értékeléshez is kimondottan ezek a kulcsmondatok is bekerültek; de az értékelés szempontjai tekintetében például a középiskolában a 2003-as kerettanterv nem tartalmazott értékelési szempontokat, most pedig tartalmaz értékelési szempontokat. Ez megint azt jelenti, hogy ez ott is inkább módszertani jellegű, hogy milyen típusú feladatokon keresztül mit javasolunk, javasolnak a szakértők értékelni. Tehát mindenképpen ezt a részét tartom én fontosnak, hogy ténylegesen előrelépés történjen.

A tartalomban is van módosítás. Nagyon nagy változás következett be a testnevelésben. A testnevelés általános iskolában már nagyjából meglépte ezt a változást, középiskolában most történt meg ez a változás, hogy a testnevelés tantárgy az legyen, amit szeretne mindenki, hogy egyrészt például a kreativitást is segítse, az innovációt is segítse, de ugyanakkor igazodjon a gyerek képességeihez, igazodjon ahhoz, hogy ad absurdum a gyerek aznap milyen pszichés vagy kondis állapotban van. Hogy differenciáljon, hogy vegye észre a pedagógus azt, hogy ezzel a gyerekekkel ma mit lehet még megcsináltatni, és mi az, amit már esetleg nem, hanem majd legközelebb; hogy öröm legyen, hogy ténylegesen az legyen, hogy ne harmincéves korunkban jó pénzért járjunk konditermekbe, fitnesztermekbe, és jöjjünk rá arra, hogy jó, kellene mozogni, mert vérnyomás, pulzus, akármi elszaladt, hanem ez váljon mindenki vérévé. Ne az legyen, hogy örül a diák, ha testnevelésóra helyett, mondjuk, egy szakóra van – tehát öröm legyen a testnevelés. A sport hangsúlyos szerepe kicsit háttérbe szorul, és a nevelés, illetve ez az örömszerzés, hogy az életének részévé váljon, erre próbálta felhívni a szakértő nagyon a figyelmet. Jó lenne, ha ez átmenne, ha erre odafigyelnének a kollégák, és ez a mindennapok testnevelésében is megjelenne.

5-6. osztályra a nem szakrendszerűre ajánlások vannak, eltérő mélységben, ezt őszintén meg kell mondani. Van, ahol ez mélyebben megtörtént, van, ahol kevésbé. Annyit szeretnék mondani, hogy a minisztérium további kerettanterv kiadásán dolgozik. Az egyik típusú kimondottan az lesz, ami a ténylegesen nem szakrendszerűre vonatkozik, tehát 1-6. osztályig egy kemény nem szakrendszerű feldolgozása lenne, és erre épülve egy megfelelő 7-8. Tehát mondjuk azt, hogy ez egy „nulladik” változat, amelyet most tempósan el kellett készíteni, de jövőre, tehát már szeptemberre valószínűleg kiadásra kerül, mert áprilisi határidővel fognak a szakértők dolgozni rajta. Végül is tehát a jövő tanévre nagy valószínűséggel kiadásra kerül egy komplett 1-8., amely ténylegesen és részleteiben is egyértelműen az 1-6. évfolyamra egy nem szakrendszerű feldolgozást fog tartalmazni, ennél sokkal használhatóbbat, hogy úgy mondjam, tehát ténylegesen, aprólékosan és végiggondoltan az 1-6. osztályra egy nem szakrendszerűt. Most ez ennyire látványosan nem jelenik meg. A figyelmet felhívja, de még nem az igazi az 1-6. nem szakrendszerű évfolyamok esetében, és ha kifogás érkezik, azon nem fogunk túlságosan csodálkozni. Viszont szeptemberre lesz már a miniszter által kiadott kerettanterv az 1-6. évfolyamokra, a 7-8. évfolyamokra pedig egy erre épülő kerettanterv. Tehát a 1-8. évfolyamok esetében egy ilyen értékeket lefedő kerettanterv kerül kidolgozásra.

Több szervezet részéről érkeztek kérdések a katasztrófavédelemmel, a fogyasztóvédelemmel vagy a bűnmegelőzéssel kapcsolatos kötelező beépítésekre vonatkozóan. A szakértők ezeket igyekeztek figyelembe venni és beépíteni. A jövőben tehát ilyen új tartalmak megjelenésére lehet számítani.

Minden tantárgy szakértőjét arra kértem, foglalja össze azokat a legfontosabb változtatásokat, amelyeket a saját tantárgyi kerettantervén eszközölt, de ezekre csak akkor térek ki, ha rá fognak kérdezni.

ELNÖK: Köszönöm szépen főtanácsos asszony bevezetőjét. Kinek van kérdése, megjegyzése?

SZVOBODA VIDOSZÁVA: A nemzetiségekkel kapcsolatban szinte semmit nem hallottam. A nemzetiségi tantárgyaknál milyen változások lesznek?

SZAKÁCSNÉ NEMERE GYÖRGYI: Azok most nem kerültek átdolgozásra, de az illetékes főosztály a kezébe fogja venni ezt a dolgot. De erről Simon Anna biztosan többet tud mondani.

SIMON ISTVÁNNÉ: A nemzeti alaptantervhez kapcsolódó, a nemzetiségi oktatást szabályozó dokumentumok kidolgozása most van folyamatban. Az ezek mellékletét képező egyes műveltségi területek – anyanyelv és irodalom, népismeret – átdolgozását a minisztérium megbízásából szakértők bevonásával az új Oktatási Intézet fogja a kezében tartani, és várhatóan a jövő év elejére tudjuk majd a minisztérium testületei, illetve az OKB elé terjeszteni, és jövő szeptembertől remélhetőleg az új szemlélet szerint tudnak majd a nemzetiségi iskolák is dolgozni. Ezt követően természetesen mód nyílik a kerettantervek kidolgozására is nemzetiségenként úgy, ahogy az igények jelentkeznek. Kifejezetten csak a nemzetiségi tantárgyak kerettanterveiről lehet szó – anyanyelv és irodalomról, illetve népismeretről –, a többi kerettantervet minden iskola úgy hasznosítja a pedagógiai programjában, ahogy azt jónak látja, természetesen úgy, hogy amely területeket az adott kisebbség nyelvén oktatják, azt értelemszerűen arra a nyelvre adaptálják.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Van-e még kérdés. Győrvári Gábor, pécsi horvát gimnázium.

GYŐRVÁRI GÁBOR: Az óratervek között nem szerepel a nemzetiségi nyelv és irodalom. Kérdezem, hogy a módosítások megtétele előtt nincs-e szükség óratervi javaslatokra.

ELNÖK: Ezek a NAT-ban a nemzetiségi iskolákra vonatkozóan százalékosan benne vannak, de persze nem úgy, ahogy ez a mostani módosításban jelentkezik.

GYŐRVÁRI GÁBOR: Az új óratervekkel problémák lesznek.

SZAKÁCSNÉ NEMERE GYÖRGYI: A testnevelési órákotelezettség miatt valami borulni fog.

ELNÖK: Igen, mert ott százalékos arányok vannak.

SIMON ISTVÁNNÉ: Jogos az észrevétel. Pontosan csak a saját dokumentumaink elkészülése után fogjuk látni, hogy milyen arányokat hogyan kövessünk. Bizonyára ismert önök előtt, hogy a nemzetiségi oktatás megenged bizonyos tantárgyak közötti óraszám-átcsoportosítást, és majd ennek megfelelően fogjuk átgondolni, hogy melyik oktatási formában hogyan célszerű ezt mozgatni.

ELNÖK: Amikor a kerettanterv mint program életbe lépett, akkor az volt az elv, hogy a készségtantárgyaknál lehet átcsoportosítás. Én akkor veszélyesnek láttam azt, amit a főtanácsos asszony mond és épp a testneveléssel kapcsolatban, mert eléggé el nem ítéltető módon ott csíptünk le az óraszámokból, valamint az ének-zene, a rajz és a művészeti tárgyak esetében. Hogy fog ez nálunk kinézni a módosítás után? Ez még egy megoldandó probléma.

SIMON ISTVÁNNÉ: Látni kell, hogy a gyerekek terhelhetősége véges. Bizonyos óraszám-növelési lehetőség van, hiszen a kötelező óraszámokat 10 százalékkal lehet növelni. Ez az egyik dolog. A másik pedig az, hogy a nemzetiségi oktatásban legalább heti négy órával, bizonyos esetekben öt órával – még az alsóbb évfolyamokon is – automatikusan megnövekszik a heti kötelező óraszám. Ezért mondtam, hogy a szabályozórész elkészülése után a saját dokumentumaink alapján át fogjuk tekinteni, hogy melyek azok a tantárgyak, amelyekből érdemes átcsoportosítani és melyek azok, amelyek a jövőben különös hangsúlyt kapnak, például a testnevelés keretében a mindennapi testmozgásra való nevelés. Ez biztos, hogy sokkal fontosabb, mint amilyen szerepet általában kap ez a rész.

DR. RÓNAYNÉ SLABA EWA: Ha jól értettem, az utolsó két osztályban csökken az idegen nyelvi órák száma.

SZAKÁCSNÉ NEMERE GYÖRGYI: Nem akkor, hanem a 9-10. évfolyamokon.

DR. RÓNAYNÉ SLABA EWA: Ez akkor történik, amikor a gyerekek állami nyelvvizsgára készülnek. Nem értem, hogy miért kell csökkenteni az idegen nyelvi órák számát.

ELNÖK: A kerettanterv nem kötelező, hanem csak ajánlás, s ahogy elhangzott, az iskolák a pedagógiai programjaikat úgy alakítják, hogy az igényeknek meg tudjanak felelni.

DR. RÓNAYNÉ SLABA EWA: De ha nem lesz kötelező, akkor valószínűleg úgyis csökken, és pont a nyelv az, amire nagyon szükségük lenne. Nem tudom, miért ebből kellene elvenni. Megint az lesz, hogy a szülőknek kell a zsebükbe nyúlni, és fizetni a különórát a gyerekeknek.

ELNÖK: De Ewa, mondom, hogy a kerettanterv egy ajánlás, ezt tehát úgy kell tekinteni.

DR. RÓNAYNÉ SLABA EWA: Értem, csak ha valami nem kötelező, akkor valószínűleg csökkenni fog, mert más lesz fontosabb.

ELNÖK: Nem kötelező a kerettanterv alapvetően, hanem csak ajánlás. Tessék parancsolni!

SZAKÁCSNÉ NEMERE GYÖRGYI: Hangsúlyoztam, hogy ez azért történhetett meg, mert 9. évfolyamon a diákok – mondjuk, nemzetiségi iskolában biztosan más a helyzet, úgyhogy bocsánat, de ez a kerettanterv egy más populációt céloz meg elsősorban –, ott a gyerekek 60 százaléka már erre a nyelvi előkészítő évfolyamra jár. Való igaz, hogy 9-10.-ben sok helyen ezt valóban felfejlesztik odáig, hogy nyelvvizsga legyen. De még így is a NAT-százalék fölött van, az idegen nyelv már eddig is nagyon fölötté volt a NAT által ajánlott százaléknak. De mindegy, nem is ez a lényeg, sok azért még így is. Lehet úgy átcsoportosítani, hogy az első idegen nyelvet befejezi, és ugyanazt a két idegen nyelvre szánt

óraszámot adott iskolában egy idegen nyelvre teszik, mondjuk, 9-10.-ben, és akkor utána, 11-12.-ben jön a második idegen nyelv dupla óraszámában. Tehát az iskolákban ezt ténylegesen végig kell gondolni, és azt hiszem, meg lehet ezt oldani, hiszen már nem is azt mondjuk, hogy nyelvvizsga legyen, hiszen már a megfelelő szinten teljesített érettségi is nyelvvizsgának felel meg. Úgyhogy azért odáig, 12.-ig a nyelvnek van annyi lehetősége, remélem, hogy jó nyelvtanárokkal, jó koncepcióval a gyerekek legkésőbb az érettségien is meg tudják szerezni a nyelvvizsgát.

ELNÖK: Köszönöm szépen, a választ is. Közben sok szeretettel üdvözlöm Pongrácz László és Bakos Károly urakat, akik, gondolom, a 2. napirendi ponthoz jöttek, és gondolom, hogy sietnek. *(Pongrácz László: Igen, az OKNT-re. – Derűltség.)*

Nem akarom félbeszakítani a vitát, ha főtanácsos asszony is tud még maradni...

MEDVEGY PÁLNÉ: Ezzel kapcsolatban nem lehet még szót kérni?

ELNÖK: Itt tetszik tudni még maradni?

SZAKÁCSNÉ NEMERE GYÖRGYI: Én tudok, de Brassói úr még nincs itt. *(Rövid egyeztetés.)* Akkor viszont átadom, és inkább várok.

ELNÖK: Akkor ezt a napirendi pontot függesszük fel; ha lesz még hozzá vélemény, akkor visszatérünk rá a későbbiekben, és megkérjük vezető főtanácsos asszonyt, hogy adott esetben térjen vissza hozzánk.

SZAKÁCSNÉ NEMERE GYÖRGYI: Természetesen. Köszönöm szépen, és akkor vissza fogok jönni.

ELNÖK: Köszönjük szépen, és elnézést kérünk, hogy ez most így alakult a torlódás miatt.

Rátérünk a 2. napirendi pontunkra, a 100/1997-es rendelet módosítására. Főigazgató-helyettes úrnak megadom a szót – gondolom, hogy akkor Brassói főosztályvezető-helyettes úr helyett fog bennünket tájékoztatni.

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Igen, kénytelen vagyok.

ELNÖK: Tessék parancsolni!

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Köszönöm szépen; ennek megfelelően természetesen nem készültem igazi beszéddel, mert azzal Brassói úr készült.

Mint minden évben, az újabb és újabb tapasztalok függvényében a vizsgaszabályzat apróbb-nagyobb módosítását szokta a hivatal és ezek után természetesen a minisztérium is javasolni. A korábbiakhoz képest ez a javaslatmennyiség – mint láthatják – kevesebb, és sokkal inkább adminisztratív és jogharmonizációs, illetve bizonyos vitás vagy nem vitás, de nem egyértelműen megfogalmazott helyzetek pontosítását tartalmazza. Ha megengedik, egy-két dologra felhívnám a figyelmüket, amellyel úgy gondolom, a bizottságnak érdemes vagy érdemben érdemes foglalkoznia.

A sorban az első ilyen elvi változtatás a magyar mint idegen nyelv vizsgatárgy választásának lehetősége. Ez megváltozna, az eddigiek mellett új lehetőségként magyar állampolgárok számára is lehetségessé válik. Miért? Alapvetően azért, mert egyszerűen az EU-s csatlakozás miatt egyre több olyan család van, amely akár munkavállalás, akár állami,

EU-s megbízatás, bármi más miatt külföldön kénytelen iskoláztatni a gyermekét. Arra azonban nincs befolyása, hogy ennek mikor van a vége. Sokan kerülnek tehát olyan helyzetbe, hogy úgy térnek vissza, olyan időpontban kell hogy visszatérjenek Magyarországra, amikor a gyerekük közel áll az érettségihez; tehát ott már nem tud érettségit szerezni, ahol eddig tanult, itt viszont tud, de elsősorban problémája nyilván a magyar nyelv és irodalom tárggyal van vagy lehet. Ez egy elég szigorú szabályozás egyébként, azon belül, hogy a korábbiakhoz képest enyhébb. Az a feltétel, hogy a középiskola utolsó négy évfolyamából legalább hármat külföldi rendszerű oktatásban kellett töltenie. Alapelveként ez azt az egyébként is a vizsgaszabályzat által képviselt alapelvet terjeszti ki ezekre a gyerekekre, hogy kötelező vizsgát azok számára ír elő, akiknek van esélyük az adott vizsgatárgyból fölkészülni. Tehát úgy véli a jogszabályalkotó, hogy ennek a populációnak nincs esélye a magyar nyelv és irodalomból vizsgázni, ezért lehetővé teszi számukra a magyar mint idegen nyelv választását a magyar nyelv és irodalom helyett.

A következő ilyen elvi kérdés, hasonló alapelvből kiindulva, az a rendelkezés – egyébként a 10. §, a 60/B. § (2) bekezdése tartalmazza ezt –, hogy azok a vizsgázók, akiknek valamikor a régi vizsgarendszerben nem sikerült érettségi bizonyítványt szerezniük, és az ő számukra akkor, amikor ők rendes érettségit tettek, nem volt kötelező az idegen nyelvi érettségi, továbbra is idegen nyelv nélkül szerezhetnek érettségi bizonyítványt, természetesen öt vizsgatárgyból, tehát választani kell helyette más tárgyat. Ez ugyanezt az alapelvet képviseli, tehát akinek nem volt módja a közoktatásban felkészülni objektív okokból a régebbi rendszerben, azokra ez a mentesség vagy ez a lehetőség változatlanul megvan. A gyakorlat hozza a példát, ötvenéves emberek kerülnek olyan élethelyzetbe, akiknek valamilyen ok miatt hiányzik valamilyen vizsgatárgyuk; akkor még olyan is volt, hogy három tárgyból kellett volna vizsgát tenni. Nekik most mindenképpen nehezebb, mert most ötből kell, de legalább az idegen nyelvből nem kell, hanem helyette mást választhat. Feltéve, még egyszer, hogy annak idején ez rá nem volt kötelező.

A következő az OKTV-beszámítás rendezése, amely már eddig is megvolt. Mindenki tudta már egy éve, hogy utoljára a 2007-2008-as tanévben lezajló OKTV-ken lehet érettségi eredményt szerezni, ez nyilvánvaló volt mindenki számára. Mégis találtunk hibákat az eddigi szabályozásban, ezért az eddigihez képest egy lényegesen egyértelműbb és jobban alkalmazható szabályozás lépne így életbe, nevezetesen, hogy nem azt mondjuk meg, hogy mikor kaphat valaki érettségi vizsgát OKTV-eredmény alapján, hanem azt mondjuk, hogy melyik OKTV-k alapján lehet érettségi vizsgaeredményt szerezni.

Aki 2008-ban vagy azelőtt OKTV-eredményt szerzett, azt még utoljára beválthatja érettségire. De nem kell neki feltétlenül 2008 októberében jelentkeznie ilyen-olyan érettségire, mert az élete végéig beválthatja, akkor, amikor eszébe jut. Persze ez nem életszerű, nyilván akkor fogja megtenni, amikor érettségi vizsgára megy. Egyébként ez a generáció 2009-ben ki fog kopni. A korábbi szabályozás szerint azokat a gyerekeket, akik jelenleg tizenegyedikesek és most szereznek OKTV-eredményt, az érvényes vizsgaszabályzat ellenére valahogy be kellett volna szászerezni a 2008-as vizsgarendszerbe, hogy ezt el tudják ismertetni, mert eddig időponthoz voltak kötve. Azt gondolom, ezt érdemes támogatni.

Mint mondtam, a módosítások többsége technikai jellegű. Például egyes átmeneti rendelkezések néhány évvel ezelőtt a jogszabály fejlődésének egy érdekes pontján átkerültek a vizsgaszabályzatból egy módosító rendeletbe, ami máig hatályos. Ezek most visszakerülnek a vizsgaszabályzatba, hogy aki a vizsgaszabályzatot olvassa, az mindent tudjon az érettségiről. A 60/B. §-ban az 1., a 4. meg az 5. pontok eddig másik jogszabályban voltak szabályozva.

A 12. § t) és u) pontjaiban vannak a nemzetiségeket érintő felvetések. A javaslat lényege, hogy két vizsgatárgy helyett egyből kelljen idegen nyelven vizsgázniuk a nemzetiségi oktatásban részt vevőknek.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Kinek van kérdése, megjegyzése? Pecsénya Edit, békéscsabai szlovák gimnázium.

PECSENYA EDIT: Egy kicsit bizonytalanul fogalmazom meg azt, ami bennem kétségként felmerült. Az érettségi vizsgarendelet módosításának nagy súlya van a mi oktatási rendszerünkben, a nemzetiségi iskolákban. Ez egy nagyon fontos szabályozó. Egyszerű változtatásnak tűnik az, hogy a kettő helyett csak egy vizsgatárgyból érettségizzenek a diákok nemzetiségi nyelven, ennek a súlya azonban nagyon nagy, mert komoly következmények vannak mögötte. Én nem támogatom azt, hogy csak egy vizsgatárgyból érettségizzenek a diákjaink nemzetiségi nyelven, hiszen a kétnyelvű nemzetiségi gimnázium fenntartásának, megőrzésének, továbbfejlesztésének az egyik alapvető feltétele az, hogy rögzítsük ezeket a szabályokat.

Más szempontból nemcsak mint szabályozót gondolom ezt most végig, hanem végiggondolom ennek a személyi feltételeit is, mert ebben az esetben előfordulhat, hogy a két nyelven való tanítást is biztosítanunk kell. Ennek megint csak súlyos következményei vannak, mert a gimnazistának valamikor el kell döntenie, hogy milyen nyelven kívánja teljesíteni a követelményeket. Mikor döntse el ezt? Kilencedikben? De mi van akkor, ha tizedikben mégis másként gondolja? Az nyilván mindenki számára világos, hogy azon a nyelven kell vizsgázni, amilyen nyelven a tanítás folyik. Nem lehet az, hogy egy egynyelvű vendégtanár tanítja a történelmet éppen a nyelvi fejlődés miatt, majd azt mondjuk a gyerekeknek, ha úgy döntenés, magyarul is vizsgázhatsz. Nem ilyen egyszerű a dolog.

Nem akarok ennek a mélységeibe belemenni, de szeretnék rámutatni, hogy ez bár kétségtelenül nagy teher, de mi ezt a terhet minden szempontból vállaljuk. Ha nem vállalnánk, akkor milyen alapon lennének nemzetiségi iskola? Akkor egy nyelvi iskola lennének vagy nyelvi tagozat, s akkor mindenki eldönthetné, hogy magyarul tanul vagy nemzetiségi nyelven. Ha így van, akkor mi értelme van ezzel tovább foglalkozni?

Persze értem a változás irányát, azt, hogy miről van szó. A problémát nem is ebben a rendeletben látom, hanem a nyelvvizsgának való megfeleltetésben, ami ezen kívül esik. Ugyanis miközben ragaszkodunk a nyelvtanítási hagyományainkhoz, és azt mondjuk, hogy nemcsak nyelvet tanítunk, hanem még sok minden mást szeretnénk nyújtani, megalapozni, értelmiséget képezni, közösséget teremteni, a kultúrát sokrétűen bemutatva átadni, akkor meg kell becsülnünk azt a nyelvtudást, amit a gyerekeinknek nyújtunk. Én nagyon is megbecsülöm a saját munkám és tudom, milyen érték az, amit a gyerekek átadok. Viszont nagyon szomorú vagyok, hogy a rendszer nem becsüli meg az én munkám, és azt mondja, ez ugyanolyan nyelvtudás, mint amit a Rigó utcai nyelvvizsgával lehet szerezni, annyit ér, mint az és slussz. Tehát a nyelvvizsgával való megfeleltetéssel van itt komoly gond.

Engem régóta foglalkoztat, hogy hogyan lehetne ezt rendezni. Nyilván nemcsak vizsgarendeletben. A közös európai nyelvi referenciakeret kapcsán mindenképpen sor fog kerülni a magyar nyelvvizsgarendszerek felülvizsgálatára. Bízom abban – bár ki tudja, mikor történik ez meg –, hogy az a nyelvtudás, amit a gyerekeink megszerezhetnek a mi középiskoláinkban, egyszer majd a helyén lesz kezelve, és nem lesz egyenrangúsítva, mint most, amikor például a B1 szint a C2 szinttel egyenlő. Itt tehát értékválság van. Hangsúlyozom, én tudom, hogy az, amit teszünk, és amit a diákjainknak nyújtunk, sokkal több ennél, de a társadalom nem így működik. A szülő és a gyerek is szeretné elismertetni azt a tudást, amit megszerez.

FÁBIÁNNÉ OROSZ IBOLYA: Nem értek egyet az előttem szólóval a rendelet e passzusa tekintetében. Azt el tudom fogadni, hogy egy tannyelvű gimnáziumban legyen a feltétel a két tantárgy. Mi azonban abban a szomorú helyzetben vagyunk, hogy román

nyelvterületen csak egy kétnyelvű gimnázium van, a tanuló tehát két nyelven tanulja a tantárgyakat. Van, amit egy nyelven, de a tantárgyak zömét két nyelven. Úgy gondolom, hogy magyar nyelvi környezetben a kétnyelvűség esetében is valamelyik nyelv erősebb. Hadd válassza meg a tanuló – természetesen a tanárok javaslatára és előkészítésével –, hogy melyik nyelven szeretne érettségizni.

Ez nem jelenti azt, hogy ezt a tantárgyat nem kell két nyelven tanítani, és hogy ennek személyi konzekvenciái lennének, mert mondjuk, nem kell annyi, adott esetben román nyelven tanító tanár. Úgy gondolom, hogy a mi iskolánkat – lehet, hogy én túlzok, de majd az igazgató asszony ezt megcáfolja vagy megerősíti – határozottan veszélyezteti ez a tény, hogy kötelezően plusz két tantárgyból kell román nyelven érettségizni. Mi azt szeretnénk, ha megmaradhatna ez a megengedő változat. Ez ugyanis nem azt jelenti, hogy nem lehet több tantárgyból, csak egyből kell: bármennyiből vizsgázhat ő anyanyelven, de ne legyen kötelező egynél többől.

Ennyit szerettem volna egyelőre mondani.

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Ehhez hadd fűzzek egy magyarázatot. Most két paragrafust módosítunk. Az egyik azt írja elő, hogy miből kötelező, azt tehát megmondja, hogy kettőből kötelező. A másik nem erre vonatkozik, a másik a nyelvvizsga-egyenértékűségekre vonatkozik. Tehát elképzelhető olyan változat is, hogy nem kötelező két-két tárgyból idegen nyelven érettségizni, de nyelvvizsgát csak akkor ér, ha két tárgyból érettségizik. Ez most nem ilyen, ez most a nyelvvizsga, azért van kettő, csak hogy értsék. Két, egymástól független dolog ez.

ELNÖK: Gábor!

GYÖRVÁRI GÁBOR: Azt hiszem, a nemzetiségi gimnáziumokat kétnyelvűnek hívjuk vagy tannyelvűnek, teljesen mindegy, nagy különbség nincs a kettő között véleményem szerint. *(Többek: De!)* Nem akarok itt most szakmailag butának tűnni, de a rendszerében nincs. Biztos vagyok benne.

A lényege a dolognak, hogy berendezkedtünk erre a vizsgaformára, ezzel stresszeltünk generációkat most már, azt kell mondani, mert két-három generáció kiment, ez volt a nyelvvizsga feltétele, mindennek feltétele volt. Például én tegnap is a nyílt napon a szülőknek elmondtam, hogy a hozzánk beiratkozó 9.-esek csak akkor fognak nyelvvizsgát kapni, csak akkor lesz kétnyelvű a bizonyítványuk, csak akkor, s a többi, s a többi – előre, nem megfenyegetem, hanem ezzel az intézmény színvonalát hangsúlyozom, hogy képesek lesznek az anyanyelvükön, illetve nemzetiségi nyelven a vizsgatárgyak több mint 50 százalékából érettségizni.

ELNÖK: Itt két vélemény van. Én a két vélemény közül ahhoz csatlakoznék, amit két igazgató kollégám mondott, mert ezt én is visszalépésnek tekinteném. Tényleg berendezkedtünk egy ilyen formára, ráadásul van egy olyan tantárgyunk, amely markánsan a nemzetiségi jelleghez kapcsolódik, a népismeret, amely ráadásul egy olyan kompetenciaalapú követelményrendszert foglal össze a mi oktatásunk számára, és ezt kéri követelményként, hogy én nem nagyon szívesen lépnék vissza ebből a helyzetből, és egyetértek mindezzel.

Az, hogy kétnyelvű, különbözőképpen működhet. Működhet úgy, hogy tantárgyak egy nyelven folynak, mint ahogy nálunk is működik, és ha ez a változás most német vonalon is érvényesülne, akkor én ezt kifejezetten nem tudnám elfogadni.

Ehhez kapcsolódik egy kérdés is a 10. § 5. pontja kapcsán, hogy célnyelven vizsgázó tanuló, ez vonatkozik-e a nemzetiségre is, vagy csak a két tannyelvűre. Ha a két tannyelvűre vonatkozik, akkor rendben van. De ha ez a nemzetiségre vonatkozik, hogy azt mondjuk, hogy bizonyos szaktárgyból nemzetiségi nyelven érettségizik, és annak bizonyos része

magyarul megy, én azt mondanám, hogy az akkor nem nemzetiségi nyelven történt. *(Többek: Így van.)*

Tessék, Marika!

CZEGLÉDINÉ GURZÓ MÁRIA: Mi a gyulai Bălcescu Gimnáziumban a pedagógiai programunkban a kétnyelvűséget vállaltuk fel valamennyi tantárgyra kiterjesztve. Nyelvi előkészítő évfolyamot is indítottunk, most már negyedik éve fölmenően iratkoztak be diákok. Ezzel szépen nőtt az érdeklődés a gimnázium iránt is. De be kell vallanunk – mi szerény lélekszámúak vagyunk, nagy a nyelvvesztés, a családból egyre kevesebb gyermek hozza a nyelvismeretet –, nálunk ez a bizonyos harmadik tantárgy nehézségeket is jelent, tudniillik most már írásbelizni is és szóbelizni is kell. Tehát azok a diákok, akik nyelvi előkészítőből jönnek föl és érettségiznek, azoknak nagyon nehéz, mondjuk, filozófiából írásbelit is meg szóbelit is tenni román nyelven.

Elhiszem, valószínűleg a szlovákban is úgy van, hogy kiválasztanak egy tantárgyat, mondjuk, a történelmet, és akkor azt csak szlovákul tanítják. Viszont ha mi is kijelöljük, hogy történetesen a történelmet csak románul tanítjuk, igen ám, csak hogy az érettségit követően a legtöbb diákunk a hazai egyetemeken folytatja a tanulmányait, frekvenciátlan jogtudomány, s a többi. A szülők ezt is figyelembe veszik akkor, amikor a diákokat hozzánk beíratják.

Nekünk ezért lenne jobb ez a megengedő választható. Gyakorlatilag tehát a két tantárgy marad kötelezőként, a nyelv és irodalom, illetve ott van a népismeret, vagy amit választ, és vannak olyan diákjaink is – mert 10 százalék a határon túlról jön, meg például Méhkeréről, vagy ahol kompaktabb román közösségek élnek –, akik saját maguktól választják azt, hogy románul vizsgázzanak. Például most is történelemből tizenketten csak a hazai román diákokból tettek érettségi vizsgát. Az viszont, hogy így kötelezni mindenkit, nekünk ebből adódóan óriási nehézségeink vannak. Ez a valóság. És azt gondolom, ez nem zárja ki azt, hogy más intézményekben úgy érettségizzenek a diákok.

És még egy dolog: a másik probléma a nyelvvizsga-ekvivalencia. Ez valóban reális gond, tudniillik csak azok a diákok jutnak, mondjuk, középfokú nyelvvizsgához az érettségit követően, akik nyelv és irodalomból 80 százalékot vagyis jeles eredményt érnek el, és még további két tantárgyból sikeres érettségi vizsgát tesznek. Például a mi közösségünkben hoznék egy példát, mondjuk, a méhkeréki szülő, akinek a gyermeke az ottani általános iskolában végez, lehet, hogy azt mondja, hogy sokkal könnyebb nyelvvizsgát szereznie valamelyik nyelvvizsgaközpontban, Békéscsabán vagy akárhol, mert ott csak nyelvből, csak társalgásból kell vizsgázni, és jóval könnyebben hozzájut nyelvvizsgához. Itt tehát akkora aránytalanságok vannak, hiszen nálunk mennyi tudástartalmat kapnak, hogy román nyelv és irodalmat jelesre kell teljesíteni; a népismeret is sokrétű, tudományágakat átölelő, szép színes tartalmával, és még két tantárgy... Ott azért szaknyelvi ismereteket is követelnek ezek a tantárgyak, úgyhogy itt óriási az aránytalanság.

Ezért lenne nagyon jó, és én is szeretném megerősíteni, hogy jó lenne átgondolni ennek az egyenértékűségét.

Nagyon szépen köszönöm, hogy meghallgattak.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Edit!

PECSENYA EDIT: Néhány gondolatot szeretnék elmondani, amit egyre gyakrabban élek át, amikor különböző nemzetiségi intézmények vezetőivel vagy szaktanáraival találkozom. Sajnos a kétnyelvűség fogalma kapcsán nem sikerült elég jól megközelítenünk azt a nagyon sok színű nyelvoktatási programot, amely a különböző nemzetiségi intézményekben különböző módon valósul meg. Igazán problémaként ez a vizsgarendszereknél fog aztán megjelenni. És történetesen én nagyon pontosan értem, hogy

hányféleképpen látjuk és végezzük a kétnyelvűséget, de meggyőződéseim, hogy ha mindig a nyelvi állapothoz igazodunk, akkor rosszat teszünk. Az zsákutca, az a visszafejlődés iránya.

A nyelvállapothoz való alkalmazkodás egy tévedés, ami nem visz előre. A kétnyelvűség megengedő, törvényekben és rendeletekben rögzített formája egyfajta sűrű és zavaros levest eredményez, és nagyon megnehezíti a megállapodást, mert én azt kívánom, hogy mindenki a saját koncepciója szerint legyen eredményes. Ilyen szempontból abszolút megértő vagyok, viszont okulva a túlzott alkalmazkodás okozta károkból, nem szeretnék megint a '61-es csapdába esni. Nem akarok túlozni, de ez az egy kis mondat a '61-es módosítással ér fel. Ha végiggondolom ennek a következményeit, azt látom, hogy ez nem előre-, hanem visszalépés.

CZEGLÉDINÉ GURZÓ MÁRIA: Több tantárgyból van írásbeli és szóbeli is, és nekünk vannak olyan diákjaink, akik minden tantárgyból románul érettségiznek, de vannak olyanok is, akiknek óriási nehézséget jelent ugyanez. Tulajdonképpen csak nagyobb szabadságot szeretnénk. Azt pedig nem hiszem el, hogy attól lesz jobb vagy kevésbé jó a nemzetiségi oktatás, ha azt erőltetjük, hogy még egy tantárgyból kell a nemzetiség nyelvén vizsgázni. Nem ettől fogunk felemelkedni, hanem attól, ha minden részterületen minél vonzóbbak leszünk, és egyre inkább megfelelnünk az új idők új elvárásainak. Abban nem hiszek, hogy ha valamit nagyon-nagyon gyúrunk, az eredményes lesz.

GYÖRVÁRI GÁBOR: Nem a saját bizonyítványom akarom magyarázni, de úgy tudom, hogy a szlovák gimnázium is kétnyelvű. Attól még, hogy bizonyos tárgyakat teljesen nemzetiségi nyelven oktatunk, a szakkifejezéseket ugyanúgy megtanítjuk, és vannak olyan tantárgyak – elsősorban a természettudományos tárgyak –, amelyeket hangsúlyosabban magyar nyelven tanítunk, de a szakkifejezések ott is megvannak. Ezt csak azért mondtam, hogy megmagyarázzam a különbséget és az egyformaságot a kétnyelvű és a tannyelvű között. Attól tartok, hogy Magyarországon tannyelvű gimnázium igazából nincs, mert az a tannyelvű gimnázium, amelyik a magyar nyelv és irodalom kivételével az utolsó betűig mindent anyanyelven tanít. Mutassanak nekem egy ilyen gimnáziumot!

CZEGLÉDINÉ GURZÓ MÁRIA: Feltételezem, hogy a szlovák gimnáziumban a történelmet szlovák tanár tanítja és arra álltak rá, hogy az érettségi szlovák nyelven folyjék. Csupán ennyi a különbség.

PECSENYA EDIT: A választás a gimnáziumba való jelentkezéskor történik.

ELNÖK: Ha mindenkinek szabad választása lesz, az teljesen megszünteti még a kétnyelvű nemzetiségi gimnáziumokat is, és akkor közel kerülünk ahhoz, hogy bezárjuk a boltot. Nem értek egyet azzal, amit Czeglédiné Gurzó Mária, a Bălcescu Gimnázium igazgatónője mondott, hogy annak, aki nemzetiségi nyelven érettségizik akár középszinten, akár emelt szinten, hátránya keletkezik a magyar felsőoktatásban. A mi tapasztalataink ennek éppen az ellenkezőjét bizonyítják, hogy az illetőnek előnye származik ebből. Nekünk megvan az a lehetőségünk, hogy középszinten és emelt szinten is felkészíthetünk a felsőoktatásra. Bennem az merült fel, ha ez mindenkire egységesen vonatkozik, akkor elkezdik a szlovák iskolában, folytatják a horvát meg a német iskolában, és akkor elmondhatjuk, hogy a nemzetiségi kétnyelvű oktatást is sikerült lefokoznunk úgy, hogy a nemzetiségi nyelvet tanítjuk, a tantárgyak oktatása pedig magyar nyelven folyik.

GYÖRVÁRI GÁBOR: Az is elhangzott, a szülő nem fogja megengedni, hogy a gyerek ne anyanyelven tanuljon.. Ez nagyon veszélyes feltételezés, mert a szülő mindent

megenged a gyerekének a tizenkettedik évfolyamra, és a kisebb ellenállás irányába mozdul el a dolog, és partner lesz abban, hogy visszalépjünk, és ne úgy fejezzük be az oktatást, ahogy elkezdtük. Ez az egyik.

A másik: ha nemzetiségi nyelven tanulja a gyerek a földrajzot, a történelmet, a biológiát stb. és szeretne továbbtanulni, akkor felkészítésre is fog járni. A felkészítést pedig maximálisan meg lehet szervezni, és nem a nemzetiségi programot rombolja, hanem a kétnyelvűséget erősíti az, ha a felkészítés során ráerősítünk a magyar szakkifejezésekre. Mondok egy példát. Az őszi időszakban nem az adott intézményben, hanem városonként egy-egy kijelölt intézményben érettségiznek a diákok. Legutóbb a szomszéd iskolában a kolléganő nem vette figyelembe, hogy a gyerek szintemelőn horvát nyelven jelentkezett érettségire és ebből lett egy kis gubanc. Mert mi történt? A gyerek nem tudta, hogy ilyenkor meg kell követelni a jegyzőkönyvet, a felügyelő tanár pedig azt mondta neki, hogy meg tudod csinálni te ezt magyarul is. A diák elbizonytalanodott, mondván, lehet, hogy tényleg butaságot írt a jelentkezési lapra, és megírta magyarul a szintemelőjét, a magyar nyelvű tetszet töltötte ki, de néhány szakkifejezést tükörfordítással oldott meg, így fordulhatott elő, ha hasadékvizek helyett résvizeket írt, a üstökös csóvjája helyett pedig azt írta, hogy az üstökös farka. Ennyi azonban belefér. Ezek a dolgok egy rövid magyarázattal helyre lettek téve és a gyerek dolgozata több mint 80 százalékos lett. A szakmát, a geográfiát tehát tudja, azt a néhány szakkifejezést pedig helyre fogjuk tenni. S ha a felkészítés során erre egy kicsit ráerősítünk, akkor tökéletesen működik a dolog és meg fogják állni a helyüket.

SIMON ISTVÁNNÉ: Teher van az én lelken. Amikor a rendelet megalkotásakor a kétszintű érettségi vizsgákra való felkészülés jegyében a szabályzat első variációját elkészítettük, én azok közé tartoztam, akik keresztülvitték azt, hogy az anyanyelv és irodalom kivül legalább két tantárgyból kell érettségi vizsgát tenni a kisebbség nyelvén. Akkor komoly ellenállásba ütköztem – nyilván többen emlékeznek még erre –, szinte általános volt az ellenállás. Ezt azért tettük, mert a kimeneti szabályozás visszahat az oktatás tartalmára, annak a minőségére, és ha nem lesz szélesebb értelemben vett követelmény a nyelvtudásról tanúságot tenni az érettségi vizsgán, akkor nem lesz motivált az intézmény abban, hogy minél szélesebb körben használja és fejlessze az anyanyelvet minden területen. Akkor általános ellenállásba ütköztünk, mégis keresztülvittük, persze nem erővel, hanem meggyőztük egymást, hogy szükség van erre. Most pedig én voltam az, aki bebunyóztam ide ezt a módosítást annak a tapasztalatnak a birtokában, hogy vannak területek – ilyenek a románok, de a két évvel ezelőtti vélemények alapján mások is –, ahol azt mondják a kollégák, nyelv és irodalomból vizsgát tenni nem ugyanaz, mint célnyelvből vizsgát tenni.

De ezt nem lehet sehol kompenzálni, tehát nem lehet valamilyen módon ezért a nemzetiségi intézményekben vizsgázókat kárpótolni, ugyanis itt tárgyi tudást is letesz az asztalra. Én azt szoktam mondani, hogy lehet, hogy magyarul tudok, esetleg meg is állnám a helyem egy nyelvvizsgabizottság előtt, esetleg C típusú felsőfokú nyelvvizsgát is tudnék tenni, de nem biztos, hogy Madách Imre munkásságát jól tudom; lehet, hogy azt csak egy kemény kettesre tudom, és ezzel már eleve elvágtam magam mindenféle olyan lehetőségtől, hogy valamiféle állami nyelvvizsgával egyenértékű vizsgát tessek le az érettségim. De mondom, ezt nem lehet sehol ellensúlyozni.

Egyféleképpen lehetett volna, ha azt mondjuk, ha felfogjuk azt, hogy ez igenis egy tantárgy is, mármint az irodalom, egy diszciplína is pluszban. Akik amellet érveltek, hogy a kisebbségi nyelv és irodalom mellett csak egy tantárgyból kelljen érettségi vizsgát tenni, azok ezeket az érveket hozták fel. De én szíves-örömet visszavonulok, annál is inkább, mert én meg vagyok győződve arról, hogy a kimeneti szabályozás visszahat az oktatás tartalmára, még akkor is, ha tudjuk, hogy azért nem ez szabályozza; visszahat rá, de nem ez szabályozza. Teljesen nyilvánvalóan a kiegészítő dokumentumok szabályozzák, hogy mikor beszélünk

kétnyelvű oktatásról, azt a heti kötelező óraszám tekintetében hogyan kell teljesíteni, hány tantárgyra kiterjesztve kell ezt megvalósítani. És valóban, van egy másik variáció is, hogy minden tantárgyra kiterjeszthető, de legalább a heti kötelező óraszám 50 százalékában anyanyelven kell folyjon az oktató-nevelő munka kétnyelvű nemzetiségi intézményben.

Zárójelben jegyzem meg, hogy alapító okirata szerint és állítólag az ott folyó tevékenység szerint két teljes anyanyelvű intézmény azért van (*Győrvári Gábor: Bocsnat.*), ez pedig a budapesti szerb általános iskola és gimnázium, és ha jól tudjuk, a budapesti szlovák általános iskola és gimnázium. Tehát alapító okirata szerint, pedagógiai programja szerint, tevékenysége szerint ez így van, és ezt a közösség saját maga dönti el. De mindenesetre vannak szabályozók, amelyeket be kell tartani.

Tehát ennyit erről. Megvallottam, hogy én bunyóztam ezt ide, és azért, mert ilyen igény jelentkezett. (*Fábiánné Orosz Ibolya jelentkezik.*)

ELNÖK: Egy megjegyzést szeretnék tenni – elnézést, Ibolya –, egyrészt válasszuk ketté magát az érettségit meg a nyelvvizsga-ekvivalenciát. A nyelvvizsga-ekvivalenciánál egyértelműen azzal értek egyet, ami itt elhangzott, hogy egy Rigó utcai nyelvvizsga ahhoz képest, amit az érettségien a nyelvvizsga-elismertség érdekében a mi tanítványainknak tenni kell, az egy játszótér. Mi német vonalon még két másik ilyen nyelvvizsgához is csatlakoztunk, az egyik az osztrák nyelvvizsgarendszer. Az osztrák nyelvvizsgarendszer talán még a Rigó utcánál is könnyebb, de megkapják ugyanúgy a középfokú és a felsőfokú nyelvvizsgát, mivel ez akkreditált. Ugyanúgy, miután a német is akkreditált; a német valamivel nehezebb, de ahhoz a követelményhez képest, hogy nyelv és irodalomból, illetve plusz még két műveltségi területről érettségit tegyen, ahhoz képest semmi.

Ibolya jelentkezett.

FÁBIÁNNÉ OROSZ IBOLYA: Itt ülünk, tizenhárom kisebbség képviselője egy asztal körül, de nem vagyunk egyformák. Az iskoláink, a történelmünk, az út, amely a jelenlegi állapothoz vezetett, nem egyforma. Nem lehet egy kosárban kezelni a német világnyelvet, mondjuk, és bármelyik másik kicsi nyelvet. Tehát más a motivációja egy gyereknek, amikor német gimnáziumba megy, és más a motivációja, amikor egy román gimnáziumba megy. A mi gimnáziumunkba a tanulók többsége nem azért megy, mert nagy román, és mert szíve vágya két nyelven és nem tudom én, hogyan tanulni, hanem mert őriz a szívében még egy kis román identitást, és reméli, hogy a nyelvi képzés során eljut oda, hogy le tud érettségizni ezekből a tárgyakból.

Az első érettségi évben – az igazgató asszony tanúsíthatja – három vagy négy tanulót elvittek, jó tanulókat az iskolából az Erkel Gimnáziumba rögtön, mert azt mondták, hogy ezeket a feltételeket ezek a gyerekek itt nem fogják tudni teljesíteni. A szülő azt mondta, hogy ő nem teszi ki a gyereket annak, hogy hármásra érettségizik történelemből vagy le sem tud érettségizni rendesen, miközben ő jogi egyetemre akar menni.

Azt szeretném tehát kérni, hogy azt a megjegyzést, amelyet az első mondatomban mondtam, most vegye figyelembe a tisztelt bizottság, és próbáljunk meg egy olyan kompromisszumot kötni, amely az ebben a körben lévő valamennyi kisebbségnek jó vagy megfelel. Edit is mondta és ön is mondta, hogy a horvát gimnáziumban önök azzal kezdik, hogy két plusz tantárgyból érettségizik, és nyelvvizsgát kap. Legyen! Pongrácz úr mondta, hogy ha van egy ilyen feltétel, tehát a nyelvvizsgához az a feltétel, hogy plusz két tantárgyból érettségizik, és iksz százalékot el kell érnie, akkor megvan a felsőfokú, középfokú, akármilyen nyelvvizsgája, ezt én abszolút tudom akceptálni. De hadd maradjon meg az a lehetősége is annak az iskolának, gimnáziumnak, hogy ne tegyük kötelezővé plusz két tantárgyból az érettségit. Ha őt izgatja és motiválja a nyelvvizsga, akkor lehet, hogy azt

mondja, hogy erőfeszítéseket teszek, és megpróbálom. Csak ne tegyük kötelezővé! Maradjon ez a megengedő plusz egy tantárgy, én ezt szeretném kérni, az említett okok miatt.

Köszönöm.

ELNÖK: Én ezzel egyetértek, és elnézést, hogy erre rögtön reagálok. Csak maga a rendelet ezt a különbözőséget, amely ténylegesen megvan, hogyan tolerálja? Amit itt elmondtál, nem tudom, lehet-e egyáltalán nevesíteni, ez a kérdésem. Ugyanis ahogy elmondta Győrvári Gábor igazgató kollégám, itt nem az lesz, hogy most a gyerek vállalja a nehezebbet valamiért, hanem az lesz, hogy akkor azt mondja, hogy hát ha csak egyből kell, akkor csak egyből fogok. *(Pongrácz László: Akkor nem lesz nyelvvizsgálója!)*

FÁBIÁNNÉ OROSZ IBOLYA: Nem lesz nyelvvizsgálója, így van! Erre utaltam – nem lesz nyelvvizsgálója! *(Pongrácz László: Van egy ilyen megoldás.)* Így van. Bocsánatot kérek, csak minket nagyon érzékenyen érint, mert a mi gimnáziumunk, részben Czeglédiné Gurzó Máriának is köszönhetően, elindult egy valamivel jobb pályán, mint amilyen az elmúlt évtizedekben volt. De ez az egy momentuma ennek az érettségi rendszernek, ami egyébként nagyon jól működik ezt leszámítva, és mindig nagyon pozitív visszajelzéseket kaptunk a szülőktől is, a tanároktól is az új érettségi rendszer tekintetében, de ez nagyon kritikus pont, és visszahúzó.

Én csak ezt szerettem volna még hozzátenni, elnézést kérek.

ELNÖK: Azt hadd mondjam még ehhez, hogy nem lesz nyelvvizsgálója: lesz nyelvvizsgálója, mert akkor elmegy a Rigó utcába, elmegy máshova.

GYŐRVÁRI GÁBOR: Annyit azért tegyünk hozzá, nemcsak hogy nem lesz nyelvvizsgálója – lehet, hogy én vagyok ilyen fanatikus –, de én nem adnék kétnyelvű bizonyítványt. A kétnyelvű bizonyítványnak az a feltétele, hogy a tananyagtartalmak több mint 50 százalékat nemzetiségi nyelven tanulja, ezért kapja azt a szerencsétlen kétnyelvű nyomtatott bizonyítványt a gimnázium négy-öt évét befejezve.

SIMON ISTVÁNNÉ: De ezt tanulja két nyelven! Tehát nem a vizsgán dől el, hanem a négy vagy az öt év alatt.

GYŐRVÁRI GÁBOR: Arra kapja meg a kétnyelvű bizonyítványt, a gimnáziumi bizonyítványt. De a több mint 50 százalék valahol feltétel kellene legyen az érettséginél is! Én tehát nemcsak a nyelvvizsgát látom benne, hanem a kétnyelvű érettségi bizonyítványt is látom benne.

CZEGLEDINÉ GURZÓ MÁRIA: Megoldás lehetne az, hogy anyanyelven szóbeliznek és magyar nyelven írásbeliznek, s akkor a harmadik tantárgynál érvényesülne az a választási lehetőség, ami az átmeneti időszakban is megvolt. S még egy dolog: a mi iskolánkba magyar gyerekek is beiratkoznak, megtanulják a nyelvet, de nekik tényleg büntetés lenne filozófiából, földrajzból vagy történelemből írásbelizni. Mi csak annyit kérünk, hogy a gyerek választhasson, az írásbelit írhasse meg magyarul, a szóbeli pedig legyen románul.

ELNÖK: Talán emlékszik a bizottság arra az anyagra, amit én állítottam össze. Azt hiszem, abban becsülettel képviseltem ezeket az igényeket, de Bakos úr azt mondta, meg van határozva az az időpont, ameddig választani lehet. Kérem, hogy ezt ne terjesszük ki. Ha ezt komolyan vettük volna, ennek vissza kellett volna hatni az egész oktatási, felkészítési

rendszerre. Én ezt el is tudom fogadni, de azt nem szeretném – s gondolom, másik két igazgató kollégám se szeretné –, ha ez úgy hatna vissza a rendszerünkre, hogy visszalépünk.

CZEGLÉDINÉ GURZÓ MÁRIA: Ezt mi se szeretnénk. Mi is erősíteni kívánjuk a nyelv pozícióját, de ezt a két dolgot ennyire szervesen nem lehet összekötni. Végül is rugalmasak vagyunk, a kerettantervet és a pedagógiai programot is ezért dolgozzuk át többször. A rugalmasságra azért is szükség van, hogy igazodni tudjunk a való helyzethez.

KRÁNYECZ FERENC: Anélkül, hogy bárkinek a pártjára állnék, úgy gondolom, hogy mind a két oldálnak igaza van, de a kisebb nemzetiségek esetében a nyelv teljesen más intervallumban van. Többször hallottuk elnök úrtól is, hogy a német gimnáziumba bizonyos szempontok szerint veszik fel a gyerekeket, mert túljelentkezés van. A román iskolában viszont más a helyzet. Ha ott is hasonló feltételeket szabnak – noha én is egyetértek azzal, ha azt akarjuk, hogy a nemzetiségi oktatás előrehaladjon, akkor ezt kell tenni –, akkor jó néhány gyerek nem fog beiratkozni a román gimnáziumba. Ezek alapján jogosnak gondolom azt, amit a románok kérnek.

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Én nem ismerem pontosan a tényeket, de a vizsgaszabályzat szerint a két tantárgyból való anyanyelven történő vizsgáztatás csak a kétnyelvű iskolákra vonatkozik. A nyelvoktató iskolákra viszont nem vonatkozik ez a szigorú előírás.

CZEGLÉDINÉ GURZÓ MÁRIA: Mi sem szeretnénk visszaesni a nyelvoktatás szintjére, hanem nagyon tisztességes kétnyelvűséget akarunk, sőt fokozatosan az anyanyelvi oktatás felé kívánunk eltolódni. Ez azonban egy lassú folyamat.

GYÖRVÁRI GÁBOR: Ha képesek vagyunk két nyelven magas színvonalon tanítani, akkor a gyerekek képesek két nyelven vizsgázni. A kétnyelvűség a jogszabály oldaláról az arányokban fogható meg.

CZEGLÉDINÉ GURZÓ MÁRIA: Nem tudom, a kolléga úr meg akarja-e érteni, hogy vannak gyerekek, akik anyanyelven vizsgáznak, vannak olyanok, akik hozzá a tájnyelvet, és közülük is sokan vizsgáznak anyanyelven. De vannak olyanok is, akik a románt mint idegen nyelvet tanulják, és nekik borzasztó nehéz az, hogy harmadik tárgyból a szóbelit is meg az írásbelit is románul tegyék le. Ez az egyik.

A másik: a diákok elsősorban magyarországi egyetemekre felvételiznek. Azt értem, hogy aki szlovákul tanulja a történelmet és úgy érettségizik, az is sikeresen felvételizhet. De ha csak románul tanulnák, mondjuk, a történelmet, akkor nem lenne esélyük például arra, hogy OKTV-versenyeket nyerjenek. A kétnyelvűség jelen van, egyes tantárgyak esetében – nyelv és irodalom, népismeret – százszázalékosan, más tantárgyak esetében 60-40 vagy 50-50 százalékban, a természettudományi tárgyaknál többnyire a szakkifejezések szintjén. Olyan diákjaink is vannak, akik a beiratkozáskor még egy szót sem tudnak magyarul és ők magyarból mint idegen nyelvből vizsgáznak. Tehát nagyon heterogén az összetétel. Én is tudom, hogy a három tantárgyból való anyanyelven történő vizsgáztatás emeli a színvonalat, a másik oldal viszont az, hogy emiatt sokan nem fognak hozzánk beiratkozni, és ők nem tudnak megismerkedni a román nyelvvel és kultúrával.

GYÖRVÁRI GÁBOR: Nem szeretném, ha úgy tünne, hogy csak mi ketten vitatkozunk. A pécsi meg a pesti horvát gimnáziumba is iratkoznak be magyar gyerekek, de ők nulladik évfolyamon heti 14 órában tanulják a horvát nyelvet. Ezt már 1994 óta csináljuk.

A heti 14 óra pedig nem kevés, ha belegondolunk, hogy 60 órás nyelvtanfolyamokat is hirdetnek, ami persze röhej.

SIMON ISTVÁNNÉ: Ezt csinálják a román gimnáziumban is.

GYÖRVÁRI GÁBOR: Aztán csoportbontások vannak nyelvi kompetenciák szerint, amelyek átjárhatók. Tizedikben a volt nulladikosok, akik csak három éve tanulják a horvát nyelvet, nemegyszer megelőzik azokat, akik a saját általános iskolánkból jöttek és már tíz éve tanulták a horvátot, mert mások a motivációk. Ha valaki ezt az intézményt választja, azért teszi, mert ilyen a motivációja a gyereknek és a szülőnek egyaránt. Senkit nem akarok megbántani, nem is vagyok bizottsági tag, csak a gimnáziumunk álláspontját ismertettem úgy is, mint az országos önkormányzat oktatási bizottságának az elnöke.

ELNÖK: Tessék, Vangi!

DR. SZABÓ KÁLMÁNNÉ CARUHA VANGELIO: Mi sem szeretnénk visszalépni. A mi iskolánk nyelvoktató iskola, mi is szeretnénk továbbfejlődni. Viszont a románoknak, minthogy két tannyelvű iskolájuk van, lehetne – bár a törvényeket nem ismerem jól – két tannyelvű, illetve nyelvoktató iskolájuk párhuzamosan. *(Többek: Azt nem lehet.)* Lehetne indítani egy nyelvoktatót is, ha meg lehet oldani.

FÁBIÁNNÉ OROSZ IBOLYA: Az lenne az igazi visszalépés! Föl sem merülhet.

CZEGLÉDINÉ GURZÓ MÁRIA: Utána nyilván a könnyebb ellenállást fogják választani, mert akkor könnyebb lesz jobb osztályzatot szerezni.

ELNÖK: Ettől félünk, Marika!

CZEGLÉDINÉ GURZÓ MÁRIA: Szerintem akkor mindenkinek igaza van, ha maradna az írásbeli és a szóbeli...

FÁBIÁNNÉ OROSZ IBOLYA: Gábor, attól még két nyelven tanulják érettségiig a tantárgyakat! Nem visszalépés!

ELNÖK: Hadd mondja Zsuzsa, és akkor utána visszatérünk.

MEDVEGY PÁLNÉ: Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Én mélyen hallgatók és figyelek, de azért a korrektséghez hozzá tartozik az, hogy ki kell mondani azt, amit a főosztályvezető asszony mondott, és vissza lehet a jegyzőkönyvekből keresni, hogy bizony az a kisebbségi bizottsági ülés úgy nézett ki, hogy mindenkinek az volt a véleménye, a szerb kivételével – nem Jovánka ült itt, hanem más –, a német először hallgatott...

ELNÖK: Nem én voltam akkor még itt.

MEDVEGY PÁLNÉ: ...és utána állt elő a farbával – tudom, emlékszem rá –, mélyen hallgatott, pontosan; de az összes többi egyértelműen kimondta és megfogalmazta azt, sőt felháborodását fejezte ki, ellenállását fejezte ki a két tantárggyal szemben. *(Fábiánné Orosz Ibolya: Így van.)* Szóval azért a korrektséghez ez hozzá tartozik.

Az is hozzá tartozik a korrektséghez, hogy azóta volt rengeteg OKB-ülésünk, ahol ez a témakör felvetődött, pontosan ugyanígy, ilyen szemüvegen keresztül, ilyen megvilágításban. És ki kell mondanom azt, hogy bizony volt olyan időszak, amikor a szlovák is azt mondta, sok neki a kettő, nem kell ez. Most fordult a szlovák, valamennyit – amivel én nagyon egyetértek –, de ő inkább ágált, vagyis markánsabban ágált a nyelvvizsga ellen.

Azt mondom, mi felelősek vagyunk itt mindannyian a leendő létünkért, és valamilyen bölcs megoldást találjunk, könyörgök!

ELNÖK: Teljesen egyetértek, mert én ugyan akkor nem voltam tagja a bizottságnak, de kívülről próbáltuk ezt is megoldani. Tudom, többször is fölvetődött, de a világ azóta változott, kicsit a mi oktatásunk, felkészítésünk is változott. Én is felelősnek érzem magam a román iskola léteért, egyébként én is. Csak ugyanakkor ott vannak azok a félelmek, amit a másik két igazgató kollégám is megerősített, hogy ha ez visszalépést indukál, akkor valóban a nyelvoktató felé fogunk elmenni, akkor tulajdonképpen megkérdőjeleződik az, ami egyébként az iskoláinkban, amióta én ott tanítok, mindig egy alapérték volt, hogy az identitás erősítéséhez, fejlesztéséhez kapcsolódó tantárgyakat – ide számított a történelem és a földrajz kezdetben – a nemzetiség nyelvén tanítjuk. Amikor az 50 százalékos szabály belépett, akkor ehhez hozzávettük a biológiát, matematikát, fizikát, kémiát mint tantárgyakat. Ez így fejlődött, így alakult.

A német nyelvnek – szinte már meg sem merek szólalni, de azt azért hadd mondjam – valóban nyilván más piaci kereslete van (*Többek: Így van.*), ez igaz. De azért nehogy azt tessenek gondolni, ne gondoljátok, hogy ez nálunk is úgy van, hogy anyanyelvűek jönnek, és az anyanyelvűek rögtön kiválóan beszélnek a nyelvet. A nyelvet akkor fogják kiválóan beszélni, ha mi betartjuk a kétnyelvű oktatás szabályozására vonatkozó 50 százalékos kötelező arányát a nemzetiségi nyelven tanítandó tantárgyaknak, erre ügyelünk, és akkor fejlődnek oda, hogy a végén kiválóan beszélnek a nyelvet. Nekünk tehát valahogyan komolyan kellene azt venni, hogy vannak ilyen szabályozók, amelyek leírják és pontosan definiálják a kétnyelvű oktatást, ami az én fogalmaink szerint is egy pótléka annak a lehetőségnek, amit egyébként az anyanyelvű, a tannyelvű kínál. Ez egy pótlék, tehát ez a számomra sem az igazi.

Ha tehát tovább akarunk lépni, a továbblépés csak az lehet, hogy ragaszkodunk olyan értékekhez, vagy megoldást találunk arra, hogy hogyan tudjuk ezeket a meglévő különbségeket tolerálni valahogy, a jogszabály vagy a tervezet ezt hogyan tudja megoldani.

CZEGLÉDINÉ GURZÓ MÁRIA: Nem tudom, a szlovák gimnáziumba jelentkeznek olyan diákok, akik nem tudnak szlovákul? Nyelvi előkészítőt sem indítottatok, akkor van-e olyan diák, aki oda úgy jelentkezik?

PECSENYA EDIT: Nem. Korábban már kísérleteztünk azzal a formával, hogy szlovákul nem beszélő tanulókat felveszünk, merthogy a tanulólétszám maximalizálását láttuk akkor a legfontosabbnak, tehát hogy minél több gyerek válassza a mi gimnáziumunkat. Ehhez külön egy saját nyelvoktató programot dolgoztunk ki, akkor még nem volt erre lehetőség; a nyolcvanas évek végén, a kilencvenes évek elején folyt a szlovák gimnáziumban ez a fajta kísérlet. (*Többek: De volt.*) Nekünk nem volt lehetőségünk... (*Simon Istvánné: Nem tudtatok róla, de volt.*) Nem tudom, nem dolgoztam akkor...

SIMON ISTVÁNNÉ: A budapesti horvát gimnáziumban '88-tól kezdve ez volt.

PECSENYA EDIT: A fenntartó is más volt, nem indítottunk nulladik évfolyamot. Vért izzadtunk, és nem lehetett fenntartani a kétnyelvű programot. Csak kétnyelvű iskolából jelentkezett gyerekekből álló, kis létszámú a gimnáziumunk.

Ez egy nagy dilemma egyébként. A gimnáziumunk tanulólétszáma rögtön növekedne, ha a nyelvűségben engedményeket tennénk, Marika! Egyértelműen növekedne, hiszen jó eredményeink vannak, jó szaktanáraink vannak. Amennyiben a nyelvűségben nem ragaszkodnánk ehhez a modellhez, több diákunk lenne.

CZEGLÉDINÉ GURZÓ MÁRIA: Jó, de hát abban te nem látsz hozadékot, hogy mondjuk, nálunk évfolyamonként 15-16 gyerek idegen nyelvként tanulja a románt? (*Pecsenya Edit: Dehogynem.*) Ez egy nagyon szép dolog. Ennyi plusz diák nemcsak normatíva, hanem ennyien megismerik ezt a nyelvet és ezt a kultúrát. Én ezt nagyon jó dolognak tartom. Ez is mekkora különbség kettőnk között!

PECSENYA EDIT: Marika, természetesen így van. Ti ezt tartjátok fontosnak, úgy gondoljátok, hogy a gimnáziumnak kell ezt a fajta igényt kielégíteni. Természetesen ez egy nagyon jó dolog.

CZEGLÉDINÉ GURZÓ MÁRIA: Ezért is van ez a nagy véleménykülönbség. De végül is itt erről az egy tantárgyról van szó. Te ragaszkodsz a történelemhez, mivel ott a szlovák nyelvű lektorod, hogy az akkor maradjon – ez csak egy példa. (*Közbeszólások.*)

PECSENYA EDIT: Nem, ez csak leegyszerűsítés, nem ez a lényeg. Én ahhoz ragaszkodom, amit elmondtam, hogy itt ennek az egy mondatnak olyan horderejű hatása van, mint a '61-es módosításnak.

FÁBIÁNNÉ OROSZ IBOLYA: Ez abszolút túlzás, ne haragudj!

SIMON ISTVÁNNÉ: Ez azért túlzás, mert akkor nem vizsgaszabályozásról volt szó, hanem arról, hogy vonjuk ki az oktatásból a közismereti tárgyak anyanyelven való oktatását, és ne nyomtassunk tankönyvet a jövő szeptembertől. Én megnéztem ezt az egyébként sokat emlegetett '61-es nagy intézkedést, én piszkoztatban megnéztem egy ügyiratot...

PECSENYA EDIT: Én a hatására gondoltam, nem a rendeletre.

SIMON ISTVÁNNÉ: Jó, de nem arról szólt, azért mondom, hogy ez enyhe túlzás. Nem arról szólt, hogy hogyan tegyenek vagy ne tegyenek érettségi vizsgát. Tehát nem vizsgáról volt szó, hanem egy egyszeri intézkedés volt arról, hogy következő szeptembertől a közismereti tárgyakat ne tanítsák anyanyelven, és ne nyomtassanak hozzá tankönyveket, hanem csak szöszedeteket. Azt kérem, hogy ne túlozzunk.

Annak idején a nemzetiségek, sőt – ne szépítsük a dolgot – az intézmények és azok vezetői részéről merültek fel fenntartások a plusz két tantárggyal kapcsolatban. Mostanra megváltozott az álláspontjuk, ami nem baj, mert már van kétéves tapasztalatunk az érettségi vizsgák tekintetében és arra vonatkozóan, hogy ezt hogyan tudjuk hasznosítani a továbbtanulásnál. Ma már látjuk, a gyerekeknek nincs hátránya akkor sem, ha az érettségi vizsgát minden tantárgyból az anyanyelvén teszi le, hiszen az a pont, amit ezzel elér, az ő belépője bármelyik egyetemre. Tehát szó sincs arról, hogy történelmet – vagy bármit – azért nem célszerű anyanyelven tanulni, mert az ELTE jogi karán magyarul kell vizsgázni. Ha földrajzból kellene felvételizni az egyetemre, és a gyerek csóva helyett farkot írna, akkor lenne hátránya az egyetemi felvételnél.

GYÖRVÁRI GÁBOR: Rövid úton tisztázni lehet, hogy miből ered a tévedés.

SIMON ISTVÁNNÉ: Nem hiszem, hogy az egyetemi felvételnél annyira bíbelődnének ezzel az anonim vizsgálattal. Csak azt szerettem volna jelezni, hogy ilyen már nincs, és azt is mérlegelni kell, hogy ahány pontot szerez valaki egy tantárgyból, azt mind viheti. Attól persze nem kell félni, hogy a gyerekek nem tanulnak meg jól magyarul és ezért a egyetemi tanulmányaik során hátrányok fogják érni.

Még egyszer mondom, azért került be ide ez a javaslat – s mindenki ellenére egyedül én harcoltam ezért –, mert ezt önök is nagyon hosszú ideig így akarták. Ma többségükben nem így akarják és ennek én nagyon örülök.

ELNÖK: Nehéz helyzetben van a bizottság, amikor állást kell foglalnia. A jegyzőkönyvek ugyan rögzítik a különböző véleményeket, de a bizottságnak mindenkire és minden érdekre tekintettel kell lenni. Ezért feszegetem a kérdést, hogy kerülhetne be a rendeletbe olyan, ami valakikre megengedő, másokra meg nem. Olyan formát kellene kitalálni és belevenni a rendeletbe, hogy ezt az országos kisebbségi önkormányzatok egyetértéséhez kell kötni. Ezzel ki lehetne küszöbölni a problémát, a horvát, a német meg a szlovák önkormányzat kisebbségi önkormányzat oktatási bizottsága mondhatja azt, hogy ragaszkodnak ehhez a megoldáshoz, a román meg mondhatja, ő azt a formulát támogatja, hogy egy tárgy kerüljön bele az érettségi rendszerbe, nyilván nyelvvizsga nélkül. Valami ilyesmin kellene gondolkodni, ha ilyen egyáltalán bekerülhet a rendeletbe, mert ez képviseli a román önkormányzat és a többi önkormányzat érdekeit is. Egyébként annak idején az érettségi bizottságban is felvettem, hogy ne kezeljük egyformán a kisebbségeket és ne akarjunk egy dolgot mindenkire ráerőltetni.

FÁBIÁNNÉ OROSZ IBOLYA: Kérdezem a szlovák és a horvát gimnáziumok igazgatóit, amikor az átmeneti időszakra vonatkozó rendelkezés úgy szólt, hogy az adott tantárgyból nem kötelező írásbelizni, hanem csak szóbelizni, akkor az önök tanulói éltek ezzel a lehetőséggel és nem írásbeliztek történelemből.

PECSENYA EDIT: Írásbelizni kellett, de megírhatták magyar nyelven is.

FÁBIÁNNÉ OROSZ IBOLYA: És milyen nyelven érettségiztek?

PECSENYA EDIT: Volt, aki magyarul.

FÁBIÁNNÉ OROSZ IBOLYA: De többségében nem negatívan érintette a szlovák oktatást ez a dolog. Azt kérjük, hogy legalább ez a lehetőség maradjon meg, nevezetesen hogy ne legyen kötelező az adott kisebbség nyelvén írni, hanem lehessen magyarul is.

ELNÖK: Ez a rendeletben nincs benne.

FÁBIÁNNÉ OROSZ IBOLYA: De ha nem a jelenlegi rendelkezés marad érvényben, akkor kötelező lesz plusz két tantárgyból szóbelizni is és írásbelizni is. Ezt a kompromisszumot is el tudnánk fogadni.

ELNÖK: Miért kompromisszum ez?

FÁBIÁNNÉ OROSZ IBOLYA: Azért, mert akkor írásbelizhet magyarul és szóbelizhet románul.

SIMON ISTVÁNNÉ: Eddig választhatott a gyerek, hogy szóbelizik a kisebbség nyelvén vagy írásbelizik.

CZEGLÉDINÉ GURZÓ MÁRIA: Eddig írásbelit írhatott magyarul és szóbelizhetett románul. De most sem azt kérjük, hogy mindenki magyarul írásbelizhessen, hanem azt, hogy választhasson.

GYŐRVÁRI GÁBOR: Az irányelvekben nevesítve van, hogy míg a többi nemzetiségnél négy óra a kötelező, a németeknél öt óra. Itt is nevesítsük az adott kisebbséget és mondjuk azt, hogy a kétnyelvű román intézményben lehet választani.

SIMON ISTVÁNNÉ: Azért elgondolkoztató ez, mert az irányelv valóban fontos jogszabály, de csak a nemzetiségi oktatást szabályozó dokumentum és abba belefér az, hogy nevesítsünk egyes kisebbségeket, egy kormányrendeletbe viszont nem fér bele.

FÁBIÁNNÉ OROSZ IBOLYA: Amit mi javasolunk, az viszont beleférhet.

GYŐRVÁRI GÁBOR: A saját gyerekeket kérdeztem meg erről és ő azt mondta, hogy na ne, mi az, hogy menet közben lehet ezt megváltoztatni.

SIMON ISTVÁNNÉ: Ez nem kötelező, hanem csak lehetőség.

ELNÖK: Az érettségi rendeletbe belefér-e az, hogy ez függvénye legyen az országos önkormányzat egyetértésének?

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Ehhez jogász kell, sőt alkotmányjogász.

ELNÖK: Nem fér ez sem bele?

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Nem hiszem.

SIMON ISTVÁNNÉ: Utána kell nézni.

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Erre nincs időnk, meg kell jelennie a kormányrendeletnek, a jövő évi vizsgára vonatkoznia kell a többi rendelkezésnek, mert ebből baj lesz.

ELNÖK: Ha ezt az országos önkormányzatot be lehetne venni, akkor megoldódna a probléma.

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: De azt nem lehet, hogy a törvényt értelmező kormányrendeletben a vizsgatárgyak számát az önkormányzat határozza meg, amikor egyébként a vizsgatárgyak számát és minőségét a közoktatási törvény határozza meg, és azon belül a nemzetiségit a kormány. Ezt a jog nem engedheti, az biztos. Ha a kormány dönthet, akkor a kormánynak kell döntenie, azt nem mondhatja, hogy de mégsem ő dönt, hanem valaki más, ilyen alapvető kérdésben, amit törvény rögzít.

DR. PILLÉR GYÖRGYNÉ: És az országos kisebbség önkormányzat oktatási bizottsága, ha az egyetért vagy nem ért egyet? *(Közbeszólások.)* Ez ugyanaz?

ELNÖK: Nem, ez ugyanaz. Az Országos Kisebbségi Bizottságnak van ilyen jogosítványa, hogy a nemzetiségi oktatásra vonatkozóan vagy egyetért, vagy nem ért egyet.

DR. PILLÉR GYÖRGYNÉ: Mert valamilyen kompromisszumra kell jutni. Nekünk nincs iskolánk, de attól függetlenül egyetértünk az igazgatókkal, de mint pedagógus szívem szerint Ibolyákat is támogatom. Valahol valami kompromisszumot kell találni, mert teljesen megértem az ő problémájukat. Úgyhogy valahogy bele kell ezt venni, mert látom, hogy már mióta vitatkozunk, és nem tudunk közös nevezőre jutni. *(Dr. Lásztity Jovánka megérkezik az ülésre.)*

GYÖRVÁRI GÁBOR: Kompromisszumos javaslatom van. *(Fábiánné Orosz Ibolya: Na, ez érdekelne!)* Ha küszködünk és dolgozunk a gyerekekkel azért, hogy még plusz két tárgyból érettségizzenek, vizsgázzanak, akkor próbáljuk azt az engedményt keresztülvinni, hogy kicsit hasonlítson ez az érettségi a régi rendszerhez, mármint a nyelvvizsga megfeleltetése. Ha tehát emelt szinten érettségizik jó vagy jeles osztályzatra – a százalékat nem tudom –, akkor kerüljön oda, hogy emelt szinten 4-es, 5-ösnél felsőfokú nyelvvizsgát kap hasson, a 2-es, 3-as középfok, középszinten pedig...

SIMON ISTVÁNNÉ: Ez van benne.

GYÖRVÁRI GÁBOR: Nem ez van. *(Brassói Sándor megérkezik az ülésre.)*

SIMON ISTVÁNNÉ: Dehogynem, ez van benne, sőt még 2-essel is kap középfokot emelt szinten. *(Közbeszólások.)*

ELNÖK: Egy pillanat, tereljük mederbe a dolgokat! Főosztályvezető-helyettes úr is megérkezett, akit köszöntök. Tájékoztatásul elmondom, hogy leakadtunk a rendeletnél – gondolom, Enikő már mondta –, a két tárgy helyett az egy tárgy, ez a t) és az u) pont.

A helyzet az, hogy román oldalról szeretnék az egy érettségi tárgyat, a szlovák, a horvát, a szerb és a német oldal pedig a két érettségi tárgyhoz ragaszkodik, mármint a plusz két érettségi tárgyhoz.

SIMON ISTVÁNNÉ: Tegyük hozzá, hogy most már. Mert korábban ez nem így volt.

ELNÖK: Igen, történetileg visszatekintve, egyszer már megdöbbszünk ezen, és hadakoztunk ellene, de ennek megfelelően kitaláltuk a megoldást, hogy hogyan lehet mégiscsak a két tantárgy. *(Közbeszólások, folyamatos zaj.)*

Tessék, főosztályvezető asszony!

SIMON ISTVÁNNÉ: Elnök úr, csak egy mondat. *(Nagy zaj. – Az elnök megkocogtatja a poharát.)* Szeretnék két mondatot még elmondani, azon felül, amit eddig elmondtam.

A román iskolát én jól ismerem, a gyulai román gimnáziumot. Nem szeretném, ha az a közhangulat alakulna itt most ki, hogy ott valami komolytalan tevékenység folyik, és ezért... *(Közbeszólások. – Medvegy Pálné: Szó sincs róla!)* El kell mondanom, hogy magas színvonalon folyik az oktatás... *(Medvegy Pálné: Hát a gyulai kórház tele van azokkal az orvosokkal, akik ott végeztek!)*, a továbbtanulási arány 78-90 százalék között van az elmúlt három évben. Előkészítő évfolyam működik heti 14 órával, meg angol nyelvű előkészítő, meg informatika. Rendkívül megnőtt a gimnázium árszíja, oly mértékig, hogy párhuzamos évfolyamok vannak, egy ilyen kis nemzetiség esetében, amikor nézzünk már körül

valamennyien saját magunkban, hogy milyen tanulólétszámmal dolgozunk úgy általában a nemzetiségi gimnáziumokban! Eltekintve – itt azért néhány kivételt mégis meg kell említenem – a némettől, és van még kivétel párhuzamos osztályokkal. *(Győrvári Gábor: Nálunk nincs párhuzamos osztály, csak harmincas osztálylétszám.)* Csak azért mondom, hogy ebben a gimnáziumban még az is van.

Tehát azt szeretném elmondani, hogy itt magas szintű oktató-nevelő munka folyik, és magas szintű anyanyelvi nevelés is. Mindazonáltal ez a kérésük, de ez nem vezethető vissza arra, hogy a színvonalból akarna ez a közoktatási intézmény engedni. Ezt én fontosnak tartottam elmondani, szó nincs erről. Lelkiismeretes intézményvezetés tette föl ide az asztalra őszintén ezt a problémát, és úgy dönt az OKB, ahogy akar, csak az nem lenne jó, ha az a kép alakulna ki, mintha itt valami másról lenne szó, mint anyanyelvi nevelésről.

ELNÖK: Egyébként én azt nem érzem, hogy az itt ülők közül ezt feltételezte volna valaki...

SIMON ISTVÁNNÉ: Nekem így jött le.

ELNÖK: ...magam sem gondoltam erre. Itt arról van szó, hogy mi féltjük azt a rendszert, amely kialakult, egy ilyesfajta módosítástól.

Kérdezem a főosztályvezető-helyettes urat, hogy megoldható-e ez a probléma a rendelet valamiféle olyan átalakításával, hogy amit akarnak a román iskolából – és elismerjük azt, hogy abban a helyzetben ez fontos, hogy így legyen –, ez ne legyen kötelező a másik háromban. *(Pongrácz László: Vagy az összes többire.)* Igen, az összes többire.

GYŐRVÁRI GÁBOR: Illetve az összes többire legyen kötelező a plusz két vizsgatárgy, és itt legyen megengedő.

ELNÖK: Igen, így van, az összes többiben kötelező, a román iskola esetében pedig legyen megengedő az egy vizsgatárgy. Persze nem így nevesítve, mert nyilván nehogy kialakuljon egy olyan vélemény – ahogy itt a főosztályvezető asszony mondta –, hogy ők nem folytatnak olyan színvonalú oktatást. De ez föl sem merült senkiben sem.

Megoldható-e ez így?

BRASSÓI SÁNDOR: Elnézést, hogy nem voltam itt, de közben az OKNT ülése is folyik, és ott az első napirendnél én voltam az előadó. Elnézést kérek ezúton is.

Van egy hatályos szabályozás, amely ebben a témában egyenlő hozzáférést, egyenlő elbírálást, egyenlő lehetőséget biztosít mindenkinek. Ez a módosítás, amely önmagában a tervezetben van, ez is bizonyos értelemben megkérdőjelezhető sok szempontból, hogy a két tannyelvű iskolákkal összevetve például ez a fajta szabályozás elfogadható-e; akár ez is felvethet alkotmányossági aggályokat. De az, amit most éppen hallok, hogy a nemzetiségek vonatkozásában is – ha jól értelmeztem az elmúlt egy percben, mióta itt vagyok – eltérő megoldás, eltérő kötelezettség és lehetőség jelenne meg, én nem hiszem, hogy ez át tudna menni egy igazságügyi minisztériumi szűrőn. Ezt kizártnak tartom.

Ugye, arról van szó, hogy általában a kisebbségeknek biztosított jogosítványokat különbözőképpen delegálja a minisztérium, vagy próbálja meg a kormány delegálni egy kormányrendelet szintjén, és különböző módon kisebbségi oktatások vonatkozásában, ami szerintem enyhén szólva is aggályos.

ELNÖK: Itt tehát arról van szó, hogy két tárgy, egy tantárgy. A módosításba egy tantárgy került be; itt a többség – mondjuk így – azt az elvet képviselte, hogy mi ezt

visszalépésnek értelmeznénk, hiszen tudjuk, hogy a tanulók mindig a könnyebb ellenállás irányába mozdulnak. Úgyhogy az, amit mi kiépítettünk – így van, ahogy mondta főosztályvezető asszony –, amikor megjelent a rendelet, akkor azt követően alakult ki az az álláspontunk, hogy igen, maradjon a két tárgy, mert ez erősíti az intézményeinket abban a kívánatos irányban, hogy valóságosan nemzetiségi intézményekként működjenek.

De megértjük a román igazgató asszony és az Országos Kisebbségi Bizottság román képviselőjének a véleményét is, meg mindazokét, akik azt mondták, hogy a kis nemzetiségek érdekeit is valahogy képviselni kell. Mit tudunk tenni?

CZEGLÉDINÉ GURZÓ MÁRIA: Már szinte restellem, hogy csak ismételni tudom magam. Megmaradhatna a harmadik tantárgy, de választható legyen, hogy az írásbelit magyarul vagy románul írja-e meg a diák. Szóbelizni persze románul kell.

ELNÖK: Ez benne volt az eredeti rendeletben.

Nem lenne szerencsés, ha most szavazásra tenném fel a kérdést, mert eddig mindig kompromisszummal közelítettünk egymáshoz, most pedig nyilván megoszlaná a bizottság véleménye. Ha a kis nemzetiségek a románok álláspontjával értenek egyet, akkor mi négyen le leszünk szavazva. De ha mást nem tudunk kitalálni, akkor mégiscsak szavaznunk kell. A rendelet egészével egyetértünk, csupán a t) és az u) pontok esetében alakult ki vita.

FÁBIÁNNÉ OROSZ IBOLYA: Nem lehetne valamilyen kompromisszumos javaslatot megszavazni?

ELNÖK: Lehet, de a főosztálynak be kell fogadnia azt a kompromisszumot, ami itt elhangzott.

BRASSÓI SÁNDOR: És mi a kompromisszum tárgya?

FÁBIÁNNÉ OROSZ IBOLYA: A tanuló választhassa meg, hogy harmadik tárgyból az írásbelit magyarul vagy az adott kisebbség nyelvén írja meg, a szóbeli pedig anyanyelven legyen kötelező.

SIMON ISTVÁNNÉ: Magyarul az átmeneti szabályozás maradjon érvényben.

FÁBIÁNNÉ OROSZ IBOLYA: Valóban ezt tartalmazta az átmeneti szabályozás, ezért is kérdeztem meg az imént az érintettektől, hogy nem okozott-e ez nagy veszteségeket. Nagyjából ugyanannyian jelentkeztek írásbelire magyarul, mint anyanyelven.

PECSENYA EDIT: Nem kellett külön jelentkezni, mert mind a két feladatlapot megkapták.

FÁBIÁNNÉ OROSZ IBOLYA: Csupán azt akartam jelezni, nem az volt a végeredmény, hogy mindenki magyarul írt.

ELNÖK: Ezt a javaslatot még elfogadhatónak tartjuk.

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Az érettségi bizonyítványban az fog megjelenni, hogy mondjuk, történelemből X nyelven érettségizett, holott valójában nem azon a nyelven érettségizett. Vagy legyen olyan új bizonyítványformátum, amelybe az van beleírva, hogy magyarul írásbelizett és románul szóbelizett?

SIMON ISTVÁNNÉ: Nem így szerepel a bizonyítványban.

ELNÖK: A bizonyítványba be kell írni, hogy milyen nyelven érettségizett.

CZEGLÉDINÉ GURZÓ MÁRIA: Azt írjuk bele, hogy magyar, illetve román nyelven.

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Ez nem ilyen egyszerű.

ELNÖK: Három javaslat hangzott el, amelyekről külön-külön fogunk szavazni. Az első javaslat az, hogy változatlan formában fogadjuk el a rendeletet, a második az, hogy maradjon a két tantárgy, a harmadik pedig az, hogy a kettő közül az egyik tantárgyból az írásbeli részt magyar nyelven is leheteti.

KJOSZEVA SZVETLA: Mivel ebben a kérdésben nincsenek tapasztalataink, egyik oldal mellé sem szeretnék állni, ezért tartózkodni fogok.

SZILCER OLGA: Én is ezt fogom tenni.

ELNÖK: A bizottság tagjai közül ki támogatja változatlan formában a rendeletervezetet? (0) Ezt senki nem támogatja.

Ki ért egyet azzal, hogy maradjon a két tantárgy? (1) Ki nem támogatja? (0) Ki tartózkodott? (9) A bizottság ezt a javaslatot sem támogatja.

Ki fogadja el azt a javaslatot, hogy a korábbi átmeneti szabályozás végleges szabályozásként kerüljön be a rendeletbe? (5)

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Ez nem fog menni. Az átmeneti rendelkezés nem lehet végleges, mert a végleges rendelkezés az, hogy idegen nyelven kell vizsgázni. Azt nem lehet mondani, hogy idegen nyelven kell vizsgázni, de nem kell idegen nyelven vizsgázni. Egy jogszabályon belül ilyen nem lehet mondani, legfeljebb azt lehet mondani, hogy eddig és eddig. Ezt tehát csak átmenetileg lehet szabályozni.

ELNÖK: Akkor nyilván az egészet át kell fogalmazni. Ez volt tehát az igény, és ezt támogatta, illetve igennel szavazott erre – ezt akkor még egyszer kérem szépen. *(Szavazás.)* 4 igen. Ki az, aki nemmel szavaz? (0) És ki az, aki tartózkodik? (5) 5 tartózkodás és 4 igen. Köszönjük szépen. *(Közbeszólások.)*

SZVOBODA VIDOSZÁVA: Bocsánat, szeretnék még valamit megkérdezni az érettségi vizsgával kapcsolatban. *(Folyamatos zaj. – Az elnök megkocogtatja a poharát.)* Itt van ez az írásbeli vizsga, ez az írásbeli teszt, vagy pedig a projektérettségi, amit leadnak? *(Folyamatos zaj, közbeszólások.)*

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Egyértelműen az írásbeli vizsga az egy vizsgarészfajta, az a jogszabály előző részében van leírva, hogy írásbeli, gyakorlati és szóbeli, ez a három vizsgarészféleség van. Az írásbelit sokféleképpen lehet teljesíteni, itt például projektmunkával.

SZVOBODA VIDOSZÁVA: Akkor jó, köszönöm szépen, akkor ez kiváltja...

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Nem kiváltja, tehát az írásbeli vizsgarész mint típus a jogszabályban létezik, a részletes követelmény megmondja, hogy melyik vizsgatárgyból hogyan kell az írásbeli vizsgát teljesíteni. Az egyikben úgy, hogy három feladatlap van, a másikban kettő, a harmadikban projektfeladat van.

SIMON ISTVÁNNÉ: Itt a projekt az írásbeli. A szóbelin pedig megvédi a projektmunkáját.

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Ez most nem így lesz, ebben most változott. A nemzetiségi népmismeretek most változtak. De nem ezzel, hanem azt a múltkor tárgyalták.

ELNÖK: *(A jelentkező Győrvári Gáborhoz:)* Lezártuk, de mondjad!

GYŐRVÁRI GÁBOR: Mit, az egész 100-ast?

ELNÖK: A 100-ast lezártuk, igen.

GYŐRVÁRI GÁBOR: Azt a témát szerintem. Egy tárgy hiányzik a választható... *(Közbeszólások.)*

PONGRÁCZ LÁSZLÓ: Az Érettségi Bizottság például nem támogatja ezt. Az OKNT majd mond egy harmadik véleményről. *(Közbeszólások. – Egymás közötti egyeztetések. – Az elnök megkocogtatja a poharát.)*

ELNÖK: Elnézést kérek, még egyszer szavaznunk kellene, ugyanis a 4:5-ös eredmény nem lehet jó, mert 10 bizottsági tag van jelen. Tehát akkor azt nézzük meg még egyszer, hogy ezt az úgynevezett átmeneti szabályozást, amelyik itt javaslatként fölmerült, ki támogatja, hogy úgy jelenjen meg. *(Szavazás.)* 5 igen. Ki az, aki tartózkodik? *(5)* Ez is 5 – ez akkor egy patthelyzet.

GYŐRVÁRI GÁBOR: Elnézést, én egy tárgyat hiányolok a választható közismereti vizsgatárgyak között, például a nemzetiségi nyelvet. *(A jelenlévők egymás között egyeztetnek.)*

ELNÖK: Köszönöm szépen.

FÁBIÁNNÉ OROSZ IBOLYA: Bocsánat, Gábor, de mit jelent ez a szavazati arány? Átment ez a módosítás?

ELNÖK: Nem.

FÁBIÁNNÉ OROSZ IBOLYA: Hanem?

GYŐRVÁRI GÁBOR: Nem kapott többséget.

FÁBIÁNNÉ OROSZ IBOLYA: Na de az előző sem! Az csak egy szavazatot kapott.

ELNÖK: Az előzőek sem kaptak többséget.

FÁBIÁNNÉ OROSZ IBOLYA: És akkor mi történik?

SIMON ISTVÁNNÉ: De azért dolgokat kellene most tisztáznunk. Mert nem lett megszavazva a régi, tehát senki nem erősítette meg, hogy két tantárgyból kell vizsgázni. E mellett volt egy szavazat. Akkor nem lett megszavazva az, hogy csak egy tantárgy legyen; és nem lett megszavazva az, hogy kettő tantárgy legyen ugyan, de a tartalmát vigyük oda ennek az átmeneti rendelkezésnek.

Praktikusan én nem tudom ezt a terhet most magamra vállalni, bocsánat, mert esküszöm, hogy én bunyóztam bele ezt a módosítást, ezt már elmondtam ezerszer, és borzasztó nehéz emiatt a lelkem, mert emberek, maguk is ezt akarták! Ez engem meglepett, hogy most csak egy nemzetiség akarja ezt. Nemcsak öt évvel ezelőtt akarták, fel tudom göngyölíteni akár a tavalyi vélekedéseket is az érettségi vizsgatárgyak mennyiségéről. De nincs ezzel semmi baj, megváltoztunk, és én ennek örülök.

Csak ha most így marad a rendelet, mert hogy azt vegyük ki belőle, amit most módosítottunk, hogy tudniillik az anyanyelv és irodalmon kívül csak egy tantárgy maradjon, az egy szavazatot kapott. Az, hogy maradjon a régi, a két tantárgy változatlanul, az semmit, illetve egy szavazatot kapott, Gábor részéről.

DR. LÁSZTITY JOVÁNKA: Tehát akkor az egy tantárgy egyetlen szavazatot sem kapott.

SIMON ISTVÁNNÉ: Így van. És az, hogy maradjon a két tantárgy, és kerüljön oda az átmeneti rendelkezés tartalma, az kapott 5 szavazatot és 5 tartózkodást.

ELNÖK: A jegyzőkönyv ezt nyilvánvalóan meg tudja erősíteni, hogy először azt a kérdést tettük fel, hogy ezt a rendeletet ebben a formában ki az, aki el tudja fogadni. Ezt senki sem fogadta el. A másik kérdés az volt, hogy ki az, aki azt fogadja el, hogy maradjon bent a két tantárgy. Ez egy szavazatot kapott, a többiek pedig tartózkodtak. A harmadik pedig az volt, ez a kompromisszumos megoldás, hogy az egyik tárgy írásbeli része lehessen magyar nyelven, a szóbeli rész legyen nemzetiségi nyelven, itt volt 5:5 az arány. *(Többek: És nincs itt a horvát képviselő, Zorica!)*

SIMON ISTVÁNNÉ: És akkor mi a megoldás?

DR. LÁSZTITY JOVÁNKA: Gábor, itt szerintem egyébként egy ügyrendi probléma van. Ugyanis azzal, amit Szvetla mondott, én egyet tudok érteni, mert itt igazából nem a tizenhárom nemzetiségről szavaztunk, mert aki úgy gondolta, hogy őt ez a gyakorlatban nem érinti, mert nincs gimnáziuma, vagy ezért, vagy azért, az azt mondta, amit emberileg megérték, teljesen megértem, hogy ő miért foglaljon állást ebben a dologban, amikor nem érinti őt. Viszont azokból a kisebbségekből, akiket ez húsbavágóan érint, tulajdonképpen rajtad kívül – én ezt most úgy fogtam föl – a többiek, mi ezt a kompromisszumos megoldást javasoltuk, amit Ibolya a román sajátosságok és a bázisból történt megkeresés alapján kért.

Ez tehát most azért sánta egy kicsit, mert ha négyen-öten eleve tartózkodnak, akkor itt olyan szavazást nem tudunk produkálni, még ha a többiek egyhangúlag tartózkodnak is...

ELNÖK: Akkor nem tartózkodik, hanem akkor nem vesz részt a szavazásban. Akkor ez egy más helyzet.

DR. LÁSZTITY JOVÁNKA: Ez más helyzet, mert ha nem vesz részt a szavazásban, akkor mondjuk, ez 5:1.

ELNÖK: De a horvát képviselő nincs itt.

GYÖRVÁRI GÁBOR: Elnézést, én nem akarok okoskodni, de ilyenkor, amikor több alternatíva van, gyakran elő szokott fordulni a szavazásoknál ez a dolog, hogy emberek félreértik, és úgy gondolják, hogy ha három lehetőség van, akkor az egyikre igennel szavazhatok, a másikra nemmel, a harmadiknál tartózkodhatok. Ez nem így van. Hanem ilyenkor, amikor több alternatíva van, arra szavazok, hogy mi az, amit el tudok fogadni. Tehát azt mondom, hogy én ezt el tudom fogadni, mert ez belefér, tehát a változatlanúság. Azt mondom, hogy nem tudom elfogadni, hogy így változzon; és azt mondom, hogy el tudom fogadni a kompromisszumos javaslatot is, és akár el tudok fogadni még egy negyediket is.

A szavazás tehát így néz ki szerintem, elnézést.

KRÁNYECZ FERENC: Ha jól értem, nem lehet tartózkodni.

GYÖRVÁRI GÁBOR: Lehet tartózkodni, csupán azt mondom, el tudom fogadni azt is, hogy ne változzon meg, és azt is, hogy megváltozzon. A három változat közül akár kettőt is elfogadhat valaki.

ELNÖK: Két egymást ütő megoldásra nem lehet igennel szavazni.

GYÖRVÁRI GÁBOR: Dehogynem. Például egy igazgatóválasztásnál ha három jelölt van, akkor mondhatom azt, hogy ez is jó meg az is jó, a harmadik viszont nem tetszik. Ebben az esetben kettőre igennel szavazok és egyre nemmel.

ELNÖK: Ebben az esetben azért nem teljesen ez a helyzet.

SIMON ISTVÁNNÉ: Nekem az a problémám, hogy a rendelettervezetnek ez a része módosul. A tervezetben az van, hogy az anyanyelv és irodalmon kívül legalább egy tantárgy. Ez egyetlen szavazatot sem kapott. A második variáció: hozzuk vissza a tervezetbe a régi szabályozásnak azt a részét, amely a tantárgyak számáról rendelkezik, tehát hogy a diák az anyanyelv és irodalmon kívül legalább két tantárgyból köteles anyanyelven vizsgázni. Ez 1 szavazatot kapott. A harmadik variációra pedig a 10 bizottsági tag közül 5-en szavaztak igennel. Az a kérdés, hogy mit vigyek tovább.

MEDVEGY PÁLNÉ: Semmit.

SIMON ISTVÁNNÉ: Az nem lehet, mert valamit tovább kell vinnem. Ha a két tantárgyat viszem tovább, akkor azzal öt ember nem ért egyet és csupán egy szavazta meg, ha csak az egy tantárgyat viszem tovább, ami a tervezetben szerepel, azzal meg végképp senki nem ért egyet. Mi az OKB álláspontja?

MEDVEGY PÁLNÉ: A harmadik variációról nem lehetne újra szavazni?

DR. LÁSZTITY JOVÁNKÁ: Egy dologról lehet kétszer szavazni?

ELNÖK: Mivel nem volt érvényes a szavazás, lehet, mert a rendeletet valamilyen formában tovább kell vinni.

SIMON ISTVÁNNÉ: Itt nem az én aggodalmamról van szó, hanem arról, hogy tudni kellene, mi az OKB álláspontja.

ELNÖK: Újból szavazni fogunk arról a javaslatról, hogy a két kötelező vizsgatárgy közül az egyikben választani lehessen arról, hogy az írásbeli részt magyar nyelven is teljesíteni lehet. Ki ért egyet ezzel a javaslattal? (7) Ki nem ért vele egyet? (0) Ki tartózkodott? (2) Megállapítom, hogy a bizottság a fenti javaslatot 7 igen szavazattal, ellenszavazat nélkül, 2 tartózkodás mellett támogatja. (86/2007.(11.08.) számú határozat.)

FÁBIÁNNÉ OROSZ IBOLYA: Elnézést kérek a bizottságtól, hogy ilyen nagy vitát gerjesztettünk és nagyon szépen köszönjük a jelen lévők kompromisszumkészségét és megértését.

ELNÖK: A következő napirendi pont tárgyalása előtt szünetet rendelek el.

(Szünet: 12.47-től 12.57-ig)

ELNÖK: Megállapítom, hogy határozatképesek vagyunk, ezért folytatjuk a munkánkat.

Mivel úgy látom, hogy az érdekeltek tankönyvügyben itt vannak, ezért előrevennénk a Bársony Csaba osztályvezető urat érintő napirendi pontot a tankönyvjóváahagyás témájában.

Fordításokról van szó, ha jól látom. Óhajt-e osztályvezető úr előzetesen mondani valamit?

BÁRSONY CSABA: Köszönöm, nem.

ELNÖK: Az első egy román könyv, 14865. iktatási szám alatt; négy román könyv van egymás után. Megkérem a román referenst, Ibolyát.

FÁBIÁNNÉ OROSZ IBOLYA: Az első a Történelem 5., a román nyelvű fordítása a magyar tankönyvnek. Mind a négy könyv, illetve két tankönyv és egy-egy munkafüzet esetében ugyanaz a szakértő végezte el a szakértői munkát. Igazából nagyon kevés szakértőnk van. Azt kell mondanom, hogy nagyon precíz, alapos munkát végzett, igen-igen hosszú javítási listát mellékel a szakértői véleményekhez. Amennyire át tudtam tekinteni ilyen rövid idő alatt – most Bársony Csaba elhozta a kéziratokat is –, többnyire egyet is lehet érteni ezekkel a javításokkal. Van olyan könyv, ahol 372 javítanivalót tüntetett fel, ami nemcsak nyelvi, hanem egyéb más hibákat is felsorol. Azt kell mondanom, hogy ezek nyers kéziratok, ezekkel semmit nem csináltak, nem szerkesztették.

Külön-külön kell határozatot hoznunk, vagy mondhatom egyben mind a négyet?

ELNÖK: Lehet egyben mondani, de külön-külön határozunk.

FÁBIÁNNÉ OROSZ IBOLYA: Jó. Tehát az 5.-es történelemtankönyvet a szakértői megjegyzésekkel támogatom. Amennyiben a kiadó részéről felmerülnének olyan kétségek, hogy nem ért egyet a szakértővel, azt is fölajánlom, hogy az a bizonyos hármas bizottság jöjjön létre, ahol jelen van a kiadó, a szakértő és én, és eldöntjük a vitás kérdéseket.

Tehát mindenképpen elfogadásra javaslom, ezekkel a feltételekkel, amelyeket elmondtam.

ELNÖK: Ez tehát mind a négyre vonatkozik, ugye?

FÁBIÁNNÉ OROSZ IBOLYA: Igen, mind a négyre ez vonatkozik.

ELNÖK: Akkor most a szavazások következnek.

Az első a 14865. számú tankönyv. Ki támogatja? *(Egyhangú egyetértés.)* A bizottság támogatja. (87/2007.(11.08.) számú határozat)

Az 14866. számú tankönyvet ki támogatja? *(Egyhangú egyetértés.)* A bizottság támogatja. (88/2007.(11.08.) számú határozat)

Az 14864. számú tankönyvet ki támogatja? *(Egyhangú egyetértés.)* A bizottság támogatja. (89/2007.(11.08.) számú határozat)

Az 14867. számú tankönyvet ki támogatja? *(Egyhangú egyetértés.)* A bizottság támogatja. (90/2007.(11.08.) számú határozat)

A bizottság tehát mind a négy román tankönyvet támogatta, nyilván feltétellel.

FÁBIÁNNÉ OROSZ IBOLYA: Tehát azokkal a feltételekkel, amelyeket a szakértő is hosszú listán keresztül nagyon precízen jelzett. Megjegyzem, végre olyan szempontokat is figyelembe vett valóban, hogy egy 5.-es gyereknek való-e az a szókincs vagy nem. Ilyen típusú észrevételei és javaslatai is vannak.

Ha tehát a kiadó bármit kifogásolna, még egyszer mondom, vagy úgy gondolja, hogy nem ért egyet vagy nincs igazunk, akkor a szakértő, a kiadó és én nagyon szívesen leülünk, és ezeket eldöntjük.

ELNÖK: A 14857. oktatószámú horvát tankönyv következik, Gramatika hrvatskoga jezika 5., melynek a szerzője Janja Zivkovic-Mandic. Agatics Hajnalka nincs jelen, de a referensi véleményét elküldte, melyben azt írja, hogy egyetért a szakértők észrevételeivel, és azt javasolja a bizottságnak, tartalmilag hagyja jóvá az átdolgozást azzal, hogy a kiadó a hibákat kijavítja, a javítást pedig ő ellenőrzi.

BÁRSONY CSABA: Tehát feltétellel javasolja.

ELNÖK: Kérdezem a bizottság véleményét. *(Szavazás.)* Megállapítom, hogy a bizottság egyetért a referens javaslatával. (91/2007.(11.08.) számú határozat.)

A 14833. iktatószámú bolgár tankönyv következik, melynek Roszica Penkova a szerzője.

KJOSZEVA SZVETLA: Mind a két szakértő feltétellel támogatja a tankönyv kiadását. A feltételek között szerepel kétnyelvű bolgár-magyar szövszedet pótlása. A hibajegyzék nem túl hosszú, a hibák könnyen kijavíthatók. A pedagógiai szakértőnek a tartalom strukturálásával kapcsolatban van némi kifogása. A tankönyv nyelvtani egységek köré van felépítve és az a javaslat – amivel tökéletesen egyetértek –, hogy a fejezetcímek ne nyelvtani fogalmak legyenek, hanem valamilyen blikkfangosabb megfogalmazások. Ez valóban érdekesebbé tenné a tankönyvet. A két szakértő véleménye között némi ellentmondás van, az egyiknek ugyanis nincs kifogása a struktúrával kapcsolatban, míg a másiknak van. Mivel én nem láttam a tankönyvet, ebben a kérdésben nem tudok állást foglalni, csupán feltételezem, hogy a nyelvtani egységeknél – mint ige, szó, mondat stb. – lehetne érdekesebb fejezetcímeket is találni és más tematikai csoportosítást alkalmazni, úgymint könyvtár, hangszer, mezőgazdaság stb. Nem tudom megítélni, hogy ez tényleg hiba-e. Feltétlenül fontos a szövszedet pótlása és a hibajegyzék kijavítása, és ha valóban szükséges, a fejezetcímek érdekesebbé tétele. Feltétellel támogatom.

ELNÖK: Kérdezem a bizottság véleményét. *(Egyhangú egyetértés.)* A bizottság egyhangúlag egyetért a referens véleményével. (92/2007.(11.08.) számú határozat.)

A 14856. iktatószámú német tankönyv a következő. Szerzői Kaposi József és Száray Miklós. A szakértő 476 tételes hibát sorolt fel és feltétellel támogatja. Félrefordítások, elírások, elgépelések vannak benne. Azzal a feltétellel támogatom, hogy a kiadó és a szakértő jelenlétében szeretném látni, hogy a hibák kijavításra kerültek.

Kérdezem a bizottság véleményét. *(Egyhangú egyetértés.)* Megállapítom, hogy a bizottság egyhangúlag egyetért a referens véleményével. (93/2007.(11.08.) számú határozat.)

BÁRSONY CSABA: Szeretném jelezni, hogy a szlovák technika harmadik évfolyamos tankönyvhöz még nem találtunk szakértőt. Arra kérem a szlovák referenst, hogy segítsen szakértőt találni ehhez a tankönyvhöz.

ELNÖK: Van egy kérdésem osztályvezető úrhoz. Az ötödikes történelemtankönyv egyik fordítója én vagyok. Ezzel nem lesz gond?

BÁRSONY CSABA: A rendeletben ez a kérdés nincs részletesen szabályozva, de az aggályok mellőzése érdekében – noha tudom, hogy szűk a terület – azt kérem, ha egy mód van rá, a bizottság tagjai ne működjenek közre egy tankönyv megszületésében semmilyen formában. Azzal ugyan tisztában vagyok, hogy nem fognak szavazni, mégis óhatatlanul befolyásolja a bizottság tagjait, ha tudják, hogy közülük az egyik tagnak a tankönyvhöz szakmai szempontból kötődése van.

ELNÖK: Ígérem, hogy ez többet nem fordul elő, de a másik két fordító kolléga csak úgy volt hajlandó a fordításra, ha én is részt veszek ebben a munkában.

Köszönjük szépen osztályvezető úr segítségét.

Következő napirendi pontunk tájékoztatás a 2008. évi költségvetési törvénytervezet közoktatást érintő részeiről. Tisztelettel köszöntöm Bencze Márta szakmai tanácsadó asszonyt a Pénzügyminisztériumból, és megkérem, hogy röviden tájékoztassa a bizottságot a bennünket érintő legfontosabb kérdésekről.

BENCZE MÁRTA: Nagy tisztelettel köszöntöm a bizottság tagjait. Az önkormányzati közoktatásról nem lehet úgy beszélni, hogy csak a közoktatási célú támogatásokról beszélünk, hiszen az önkormányzati gazdaság van e mögött a helyzet mögött és a kondíciókat minden évben elsősorban az határozza meg, hogy miként néznek ki az önkormányzatok. Rövid leszek, csak hogy helyezzük el benne a közoktatást, aztán majd azon belül a kisebbségi támogatásokat.

Van egy 3400 milliárdos gazdaság, amely feltehetően jövőre az önkormányzatok összes bevételeiből lehetővé teszi a kötelező meg az önként vállalt feladatainak a kistafirozását. Ez a 3400 milliárd a 2007. évhez képest 200 milliárddal lesz több összességében. Arányait tekintve összetett forrásrendszer áll e mögött az önkormányzati bevételi rendszer mögött. Ha azt mondom, hogy saját bevételek, elsősorban mindenki a helyi adókra gondol, és nagyon helyesen; ezeknek a súlya jelentősen növekszik, nemcsak most, hanem mindig gyalogol szépen előre. Én még emlékszem, amikor a kilencvenes években 5-6 százalékkal indult be a helyi adó aránya az összköltségvetésben, és most már a 30 százalékot közelíti az az arány, amelyet az ilyen típusú saját bevételekből el lehet érni önkormányzati szinten.

Mondom a következőt. Azt mondjuk, hogy a költségvetési szabályozott kapcsolatokból az átengedett személyi jövedelemadó és az állami támogatások, hozzájárulások összesen több mint 40 százalékot tesznek ki, de csökken a súlyuk – nem a forintjuk, a súlyuk – évről évre mindig egy kicsit. Merthogy egyrészt növekszik a saját bevételek súlya, másrészt pedig itt mondom el, hogy növekszik a felhalmozási források súlya,

és elsősorban persze az utóbbi EU-s támogatási – nagyon hangsúlyosan mondom: – lehetőségekkel, hiszen ezek még csak keretek, és ezeket okosan el is kell tudni majd költeni; tehát igénybe kell venni, és el kell tudni költeni. Átadott-átvett pénzeszközök is előfordulnak azért az önkormányzati rendszerben. Ebből csak a legnagyobb tételt mondom, ami az OEP-finanszírozás; ez az, ami a körbe úgy jön be az államháztartás más alrendszeréből, hogy nagyobb súlyt jelent.

Összességében tehát körülbelül így néz ki, hogy ez 30-40 százalék, a felhalmozások körülbelül 17 százalékot tesznek ki. A hitelek, azt gondolom, hogy ha azt értelmesen fejlesztési célokhoz veszik igénybe, akkor meghaladja a 20 százalékot a felhalmozási célú ügyek része; a többi pedig átadott-átvett pénzeszközök közé sorolható. Tehát ez a belső rendszer. Ebből ez a bizonyos állami támogatások és normatívan elosztott szja, ez a két ág is folyamatosan úgy változik, hogy növekszik az átengedett személyi jövedelemadó része, és csökken az állami része. A kettő együtt viszont nem szokott csökkenni, mint most is. Tehát ha csak ezt az ágat nézem, akkor a 2007. évhez képest nem sokkal, hanem csak 1 százalékos növekedést mutat a törvényjavaslat, illetve az országgyűlési előterjesztés egyelőre az előző évhez képest.

Kiadási szerkezetben mindezt mire költik az önkormányzatok? Lefelé megy, nyilván a fejlesztésekkel összefüggésben a folyó kiadások súlya, azaz már nemcsak hogy a háromnegyedét nem érik el, hanem már a 70 százalékot sem érik el a folyó működési kiadások ebből a 3400 milliárdból. Ezen túl visszaköszön a több mint 20 százalékos várható fejlesztési ráfordítások aránya, az egyebeknél pedig az átadott pénzeszköz és a hiteltörlesztés vagy kölcsöntörlesztés jelenik meg ezen az oldalon. Most ebből a 3400 milliárdból körülbelül 900 milliárd az, amit az önkormányzatok közoktatásra fordítanak. Helyesebben ez a kiadás oldala. Ami bevétel ebből – merthogy azért többnyire olyan értelemben ingyenes a közoktatás, hogy tandíjmentes –, mintegy 50 milliárd forint bevétel jön be, tehát nettó 850 milliárd körül várható a 3400 milliárdból az a teljesítés, amely az ágazathoz kötődik. Ebből a 850 milliárdból fejlesztésre kötve-fűzve, egyben mondtam egy ekkora számot; a közoktatási célú támogatások, hozzájárulások összege, ami nálunk másik oldalról kizárólag állami támogatás – tehát ne halljunk szja-t átengedett forrás alatt, hanem 100 százalékban ez mind állami támogatásként jelenik meg –, a 2007. évi 485,5 milliárról 463 milliárdra csökken, a kettő között a különbség tehát mínusz 22,5 milliárd forintos összeg. Ez egy egyenleg, mert hát több szabályozásváltozás alakította ki ezt a bizonyos egyenleget, de nagyságrendben semmi olyan pénzügyi változtatást nem tervez jövőre igazából ez a benyújtott javaslat, ami előre ne lett volna tudható, várható. Merthogy ebből az egyenlegből mínusz 26,4 milliárd forint az, amiről már tulajdonképpen a 2007. évi törvénnyel döntött az Országgyűlés, amikor is a most szeptembertől két órával megemelkedő heti kötelező pedagógusóraszám-emelésnek a kiadásban mért megtakarítását kivonta. Ez egy tényleges megtakarítás, mert ha 20 óra helyett 22 órát kell dolgozni most vagy ennyit kell gyerekekkel eltölteni egy pedagógusnak, akkor ezzel tíz pedagógus kitermel egy tizenegyediket. Itt tehát egy valódi pénzmegtakarításról volt szó, nem egy olyan báziscsökkentésről, hogy most márpedig államháztartási tartalékot képzünk. Tehát ez egy nagyon nagy különbség.

Emögött tényleges kiadási megtakarítás áll, méghozzá oly módon, hogy a 2007. évi költségvetési évben – töredékévet érint ez a szeptember 1-jétől bevezetett magasabb teljesítménykövetelmény, mármint a pedagógusok számára –, tehát ennek a pénzforgalmi szemléletben kivont megtakarítása már a 2007. évet terheli, és ezt egyszer szintre hozta a 2008. évi költségvetés. Tehát ez a 26,2 milliárd forint a 2008-ra eső rész, az első nyolc hónapra eső rész, aminek az előzménye, 7,8 milliárd van az idei, 2007. évi költségvetésben. Ez az együttes 34 milliárd, amely már szerepel a konvergenciaprogramban mint ennek az ágazatnak a beajánlott összege az államháztartási hiány csökkentése érdekében. Más

ágazatoknak is, nyilván minden ágazatnak megvan a maga ajánlása forintban is kifejezve ebben a programban.

No, most eddig egy nagyobb számot mondtam, hogy 26,4 milliárd, ezt csökkentette a nyári közoktatási törvénymódosítás miatti várható többletszolgáltatás-igénybevétel. Itt három tétel kapcsán nem azt fogadta el az Országgyűlés, ami itt a benyújtott törvényjavaslat volt a nyáron. Az egyik ilyen ügy volt a sajátos nevelési igényű gyerekekkel összefüggő szabályozásváltozás, a másik az alapfokú művészetoktatás; a harmadik pedig, ami úgy tűnik, a leginkább érinti a 2008. évet, az óvodai kötelező felvételek garantálása egy hároméves program keretében 2010-11-ig. Ez persze nem azt jelenti, hogy több gyerek születik, hanem egyszerűen többen és korábban veszik igénybe az óvodai elhelyezést, itt erről van szó, és attól, hogy ez a deklaráció megjelent a törvényben a nyáron, már lehet látni, hogy többen elolvasták, mint amíg ez nem volt benne. Eddig is lehetőség volt az óvodába felvételt nyerni, de most valóban sokkal többen élnek ezzel a lehetőséggel. Ez azt jelenti, hogy itt feltehetően többlet költségvetési igényt támaszt a jövő évben ez az ügy. Összességében ebből a három tételből, amit az előbb elmondtam, hogy itt máshogyan döntött az Országgyűlés az előzetes várakozásokhoz képest, plusz 3,5 milliárd forint többletet ismert el még a kormány a benyújtott törvényjavaslatban. És beindul egy olyan program, a „Legyen jobb a gyermekeknek” című, többprogramos stratégia, ami arról szól, hogy minden olyan általános iskolás 5.-es gyerek, aki egyébként rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, az ő számára is ingyenessé válik az étkeztetés.

Ez felmenő rendszerben történik, csakúgy, mint a tankönyvtámogatás, 2008-ban kezdődik az ötödikeseknél, folytatódik 2009-ben a hatodikosoknál és így tovább. Ilyen módon javasolja a kormány az ifjúsági és gyermekvédelmi törvényben ennek a szabályozásnak a rögzítését. Ennek a tárgyalása egyidejűleg fog futni a költségvetési törvény parlamenti tárgyalásával. Az ingyenes étkeztetésre 400 millió forint került pluszként a közoktatási támogatások közé, s így alakult ki a már említett 463 milliárd forintos keretösszeg.

Várhatók olyan változások, amelyek többbe kerülnek – amiket a központi költségvetés nem ismer el –, és amelyek a közoktatás sajátosságaiból adódóan felmenő rendszerben lépnek be. Ilyen például a szakiskola, szakközépiskola 9-10. évfolyamain a gyakorlati oktatás, amelyhez két év alatt csatlakoztak az igénylők. Már a 10. évfolyamon is beindult a gyakorlati oktatás, amelyben 54 ezer fő vesz részt, és ezt szintre kellett hozni a 2008. évi költségvetésben. A költségvetés számára ez két év alatt 2 milliárd forintos plusz tételt jelent, de ezt a pénzt a költségvetés nem többletként biztosítja, hanem azt mondja, hogy a tanulói létszámcsökkenésnek ki kell tudni termelnie ezt és a hasonló nagyságrendű tételeket. Vagy ilyen a tanulók angol nyelvű oktatásban való részvétele. A nyelvi felkészítőket egyelőre önkényesen sokasíthatja az önkormányzat, ha úgy gondolja, és itt is látszik némi létszámnövekedés. Tehát vannak olyan feladatok, amelyek felmenő rendszerben jönnek be, de a költségvetés nem biztosít hozzájuk pénzt, ezeknek a forrását a létszámcsökkenésből kell megteremteni.

Nézzük meg, hogy néz ki a kétnyelvű és nemzetiségi oktatás területén a kisebbségi oktatási normatívák mutatóinak az aránya. Ez nem pénzügyi, hanem szabályozási technika, amely mögött komoly filozófia van. Szeptembertől működik a teljesítménymutató, amely nem egészen technika, hiszen megüzeni a fenntartóknak azt az elvárást, hogy a közoktatási törvény alapján milyen szervezettség mellett képes a közoktatás támogatásába belépni. Minden más többletfoglalkoztatással, más paraméterekkel szervezett közoktatás a fenntartó saját döntése alapján az ő kontójára történik. A költségvetés nem utasította az önkormányzatokat arra, hogy ezt így kell csinálni, hanem a teljesítménymutatón keresztül megüzenete. Tudjuk, hogy ez az iskolarendszeren végigfut, amihez 2008-2009-től csatlakozik a napközi, a kollégium és a művészeti oktatás.

Ezt a lépést én inkább elosztási technikai megoldásnak gondolom. Miért gondolom annak? Elsősorban azért, mert a 2007. évi előirányzati szintet megtartva, azaz ugyanolyan támogatottsági szinten viszi tovább a teljesítménymutatót, illetve a normatívákra keresztül ezt a pénzt a három új elem, mint eddig. Ha a kollégiumi normatíva tanulólapon volt 318 ezer forint, akkor azt a teljesítménymutató és az arról leválasztott nem szakmai jellegű tevékenység, azaz a hotelszolgáltatás együttesen ugyanahhoz a fenntartóhoz fogja vinni, ahol a gyereket a kollégiumban ellátják. Ugyanez a helyzet a sajátos nevelési igényű kollégistáknál is, hiszen eddig volt egy 645 ezer forintos normatívájuk, ami most három ágra szakad, egyrészt elmegy a teljesítménymutatóba egy gyerekként, mint az összes többi tanuló, egy gyerekként lakik abban a hotelben, amit kollégiumnak hívunk, és beintegrálódik ugyanabba a sajátos nevelési igényű tanulói differenciált normatív rendszerbe, amely az összes sni-s gyereknél tavalytól működik. Ez azt jelenti, hogy az iskolában az a tanuló, aki a csoport- vagy osztályszervezésnél foglalkozás szempontjából két gyereknek minősül, a kollégiumban is két tanulónak minősül a kollégiumi csoport- és egyéb foglalkozások szempontjából. Ilyenformán a harmadik ágon a kollégistáknak ebben a körében kedvezőbb lesz a szabályozás, mert a kollégisták között általában a súlyosabb problémákkal küzdő tanulók laknak. Összesen 6600 ilyen sajátos nevelési igényű tanuló van, akik közül 6100 a súlyos és nem organikus, a kevesebb foglalkozást igénylő. Tehát a kollégistáknál van 32 ezer a teljesítménymutatóra, 185 ezer a hotelre és 368 ezer plusz azért, mert a sajátos körbe integrálódnak. S ez pont oda megy, akinél a gyerek van, és ugyanezt teszi mind a három típusú támogatás. Ezért mondtam, hogy ez technika.

Új dolog a társulás, és lehet, hogy ez már érinti az itt lévő kört is. Ugyanis aki eddig a 3. számú melléklet szerint társult egy-egy évfolyamon, és volt egy jó papírja meg egy közös költségvetése, az már igényt is tarthatott a 45 ezer forintos ösztönző hozzájárulásra. De itt is előre kell menni, ha már előre meggyünk a teljesítménymutatóban, az önhibán kívüli forráshiányos támogatásban és a kistérségi támogatásoknál is már van valami feltétel. 2008 szeptemberétől itt is megjelenik egyfajta – csúnya szóval – méretgazdaságosság, ami igen enyhe. Az újjal alakuló intézményi társulások esetében a támogatáshoz való hozzájáruláshoz a költségvetés elvárja, hogy az 5-8. évfolyamokon a közoktatási törvény 3. számú mellékletében közölt létszámtábla szerinti átlaglétsszám legalább 75 százalékát elérje. Nem az ötödikeseknél, hanem az 5-8. évfolyamon az átlaglétsszám elérje a 75 százalékot. A 75 százalékot a 3. számú melléklettel eltérő módon úgy kell kiszámolni, hogy figyelembe vehető egyrészt a sajátos nevelési igény szerinti szorzás az osztálylétszámok meghatározásában, másrészt figyelmen kívül lehet hagyni a nemzetiségi kisebbségi oktatásra szervezett csoportokat, mert ha ezek a csoportok kisebb létszámúak, akkor sem befolyásolják a társulási hozzájárulás igénylését. A meglévő társulásoknál még enyhébb a feltétel, és felmenő rendszerben kell hogy teljesüljön.

Mert ott a törvényjavaslat csak az 5. évfolyamon várja el, hogy az átlaglétsszámok az előbbi számítás szerint, amit itt már mindenki tud, illetve meg lehet szorozni kettővel, tehát ott várja el csak a 65 százalékot az 5. évfolyamon, a 6. évfolyamon pedig ez nincs még, mert felmenő rendszerben fog belépni ez a 65 százalék is. De az a különös, ami eddig nem volt, sem a kistérségi szabályozásban, sem az önhikis szabályozásban, mégpedig az, hogy ha az 5. évfolyamon nem bír teljesülni még ez a 65 százalékos követelmény sem, attól függetlenül a 6-8. évfolyamok osztálylétszámai vagy tanulólétszámai után igényelhető lesz a társulási hozzájárulás. Ez tehát azt jelenti, hogy csak egy évfolyam tanulói eshetnek ki, az a kevés, akiből nem jön össze az a 65 százalék, tehát csak azok esnek ki a normatív igénylés lehetősége alól.

Ennyi volt igazából a közoktatásban a változás. S természetesen megjelenik az étkezési jogcímnél az 5.-esek különtámogatása, de kivételesen nem szeptember 1-jétől,

hanem már január 1-jétől lépnek ezek az 5.-es gyerekek a rendszerbe. Itt 26 ezer fővel számolunk többletként, tehát körülbelül így fog kinézni.

A normatívákon belül már csak olyanokat mondok, ami érinti a kisebbségi ügyeket. Először is a törvény 5. mellékletét említem, mert itt van a kisebbségi önkormányzatok általános támogatása. Ez a 640 ezer forint disztingvátlanul, tehát minden disztingválás nélkül minden kisebbségi önkormányzatot – mármint önkormányzati kisebbségi önkormányzatot – megillet; gondolom, ez ismerős. Biztos, hogy ebben önök jobban fogják tudni az elmozdulási irányokat. Én azt tudom róla, hogy jövőre, a 2008. évi költségvetésben beépül ebbe az idén 1337,9 millió forintos, tehát 1,3 milliárd fölötti támogatásba még plusz 220 millió forint, tehát 1559 millió lesz, de megváltozik a támogatásnak ez a differenciálatlan jellege. Amire még mindig nem készült el a kormányrendelet, merthogy az fogja szabályozni az irányt az azt a kifejezést, hogy ne legyen általános támogatás, attól függetlenül, hogy milyen feladatot vállalnak vagy végeznek a kisebbségi önkormányzatok, hanem legyen ennek a támogatásnak egy része valamilyen feladathoz kapcsolt, azaz menjen el a feladatalapú támogatás irányába. Ez ismerős? *(Többek: Igen.)* Ismerős, jó. Erről még semmi konkrétat nem lehet mondani, hogy 25-75, 65-35, nem tudom, bármi lehet a dolog vége, de az a lényeg, hogy ez majd így fog átalakulni már a jövő évtől.

Milyen feladatok kerülnek bele várhatóan ebbe? Benne van többek között a kisebbségi oktatás-nevelés, hogy ilyen feladatokat vállal vagy segít; közművelődés, kultúra területe, helyi közügyek szervezése; és van egy ilyen, hogy kisebbségi léthez kapcsolódó ügyek, ez a civil szervezetekkel való kapcsolat, esélyegyenlőségi ügyekben közreműködés – szóval valami ilyesmit. Ennek nyilván lesz valamilyen papírmunkája, amittől valaki ezekre majd jogosulttá válik, de ezeket majd valaki eldönti. Az a lényege a dolognak, hogy ez körülbelül így néz ki a jövőre vonatkozóan.

A finanszírozása eddig úgy történt, hogy egy évben négyszer, negyedévenként azonos összegben. Ez most feltehetően oly módon fog változni, hogy tegyük fel, három részlet lesz meg egy sallang. A három részletből az 1. és a 3. részlet az általános, a 2. a feladatalapú, amikor már lehet tudni, hogy ki mit végez, és a 4. lesz az, amikor az összes rendelkezésre álló forrást tulajdonképpen rendbe lehet tenni, hiszen lemondások, jogtalan igénylés itt is előfordulhat; tehát hogy minden összeg felhasználásra kerüljön, novemberben lesz egy ilyen utolsó részlet.

Maradt 20 millió, amivel eddig még nem számoltam el. Hogy ez a 20 millió még beépül ebbe az 5. mellékletbe, ez azért van, merthogy már 2006-ban a törvény alapján megalakulhattak ezek a területi kisebbségi önkormányzatok, amiből volt 11, de most már lett 57. Már egyszeriként hozzáadta a költségvetés 2007-ben, ami kellett, a területi kisebbségek támogatásához, de most aztán ezt szintre hozta, és tartósan beépült ide az 5. melléklet támogatásai közé. Itt tehát erről van szó, hogy ez tulajdonképpen egy szintre hozás, ami eddig egyszeri kiadásként már felmerült a költségvetésben.

A 3. melléklet normatívái: minden ugyanaz, a feltételrendszer ugyanaz, ugyanúgy van a nem magyar nyelven folyó és a roma kisebbségi oktatáshoz és a nemzetiségi kétnyelvű oktatáshoz. Mi az, amit itt szeretnék elmondani? A nem magyar nyelven, nem magyarul végzett programokban és a magyar nyelven végzett, nem magyar nyelvű irányelv... – jól mondom? –, kizárólag magyar nyelven, így jobban érthető, meg a tényleg anyanyelven végzett szolgáltatásokban egyenlő arányokban vesznek részt Magyarországon a tanulók. 70 ezer gyerek van, akinek az irányelvek alapján nyelvet oktat, és 70 ezer gyerek van, akinek az irányelv alapján magyarul oktatja *(Simon Istvánné: Két nyelven oktatja.)* a népismeretet. *(Simon Istvánné: Ez csak a romáknál van, bocsánat.)* Igen. Tehát igazából fele-fele arányban vannak, akiknek a kisebbségi oktatásban nyelven, illetve nyelv nélkül... *(Simon Istvánné: Nyelvet oktatnak, illetve a népismeretet oktatják magyarul.)* Igen. Ez tehát tulajdonképpen így néz ki. Ha 1-8. évfolyamig van nekünk, mondjuk, 700 ezer gyerekünk összesen, körül van

tehát ez az arány, amit a nemzetiségi kiegészítő szolgáltatásként, mondjuk, az önkormányzatok megszerveznek.

A kétnyelvű oktatást és a nemzetiségi két tannyelvű oktatást feltehetően az igénylések alapján 30 ezer fő számára biztosítják. Ebből a nemzetiségi típusú két tannyelvű 1:2, azaz 10 ezer a 30 ezerből, és 20 ezer az idegen nyelvű két tanítási nyelvű oktatás. Körülbelül ilyen arányokban működik most ez a rendszer.

Az 5. mellékletet nem mondom. Azt a részét, a 6. pontot, az 1,1 milliárd forintot annyiban emlitem, hogy ez most már két éve változatlanul hál' istennek elég nagy összeg, és elég szépen megnövekedett, egyszer csak 340 millióról 1,1 milliárdra. Úgyhogy ez egy rendes növekedés volt.

Amit elmondtam önkormányzati szabályozást, azok a változások vannak. Ami a kisebbségeket érinti konkrétan, pántlikázott jogcímként, ezek voltak azok, más külön jogcímünk nincs hozzá, aminek így kezdődne a neve.

Az országos önkormányzatok pénzei az országgyűlési fejezetben tizenkétszer fordulnak elő. Van az országos önkormányzati támogatás kisebbségenként, van a működési intézményi támogatás kisebbségenként, az OKM-fejezetből kapják a kisebbségek által fenntartott intézményi körből a normatívákat és a Nek.-törvény alapján ehhez a kiegészítőt az egyházakkal azonosan. A 2007. évi költségvetési törvény megnyitott módosítása alapján 190 ezer forint/fő lesz a támogatás az országos kisebbségi önkormányzatoknál. A jövő évi egyházi támogatási rendszerről még nincs konszenzus, annak az összegét még nem tudjuk pontosan, mint minden évben, most is ki van pontozva, kis időbe telik, amíg ez eldől. Reméljük, hogy év végéig módosító indítványokkal sikerül beletenni a pontos összeget a költségvetési törvénybe.

Az összes többről, ami a kisebbségi szabályozást érinti, az itt lévők nyilván többet tudnak, mint én, mert valószínűleg tagjai annak az alkotó munkacsoportnak, amelyik a kisebbségi ügyek területén azzal foglalkozik, hogy merre van az előre. Ehhez egyrészt kormányrendeletet is alkotni kell, másrészt tudomásom szerint az említett munkacsoport november 29-én fog erről tárgyalni.

PAULIK ANTAL: A jelenlévők nincsenek benne, hanem az önkormányzatok, tárcák képviselői vannak benne.

BENCZE MÁRTA: Azzal foglalkozik a munkacsoport, hogy hogyan lehet jobbitani ezt az ügyet akár a pénzügyi szabályozás, akár a szakmai szabályozás terén. Az országos kisebbségi önkormányzati ügyekkel nem én foglalkozom, de szereztem egy táblázatot, amit nyilván önök is ismernek. Ha figyelemmel kívánják kísérni, hogy melyik kisebbségi önkormányzat mennyi pénzt kap, akkor itt a házban érdeklődjenek, mert ezt itt tartják nyilván pántlikázottan.

SIMON ISTVÁNNÉ: Az 5. számú mellékletben elkülönített 1100 millió forintról az Országos Kisebbségi Bizottságnak van áttekintése, mert minden évben egyeztetünk, amikor a rendelet készül, ezért ennek az ismertetésével most nem is rabolnám az időt. Mindenesetre úgy gondolom, a társtárcák – a Pénzügyminisztérium és az ÖTM – vezetésének a segítségével nehezen lehetett volna keresztülvinni azt, hogy elkülönített kiegészítő támogatás álljon rendelkezésre a nemzetiségi oktatás számára. Ez a dolog egyébként jól működik és inspirálja is a települési önkormányzatokat a hatékonyabb munkára, és ösztönzi a nemzetiségi területet a kétnyelvű oktatásra való áttérésre.

ELNÖK: Köszönjük szépen a tájékoztatót és a kiegészítést. Van-e kérdés, megjegyzés?

PAULIK ANTAL: A Miniszterelnöki Hivatal kisebbségi főosztálya mellett három munkacsoport működik. Az egyiknek, amelyikre Bencze Márta utalt, az a feladata, hogy áttekintse a kisebbségi terület finanszírozását és javaslatokat tegyen az esetleges változtatásra vagy változatlanul hagyásra. Egyelőre még vita van arról, hogy mi legyen a követendő útírány. Ennek a bizottságnak tagjai a különböző szaktárcák az ÖTM-től a Pénzügyminisztériumon át a Miniszterelnöki Hivatalig. A pénzügyi munkacsoportban öt delegált országos önkormányzati képviselő van; azt nem tudom, hogy melyik önkormányzatok képviselői vannak benne. Az a feladatuk, hogy konkrét javaslatokat tegyenek a kormány számára. Természetesen nem a 2008-as tervezésről van szó, hanem elvek kidolgozásáról, arról, hogy merre mozduljon el a finanszírozási modell. Az oktatással kapcsolatos normatív pénzekről nem nagyon beszélt ez a munkacsoport, inkább azokat a pénzeket vizsgálja, amelyek nem szaktárcákhoz kötődnek, mint például a közalapítványok vagy a kisebbségi önkormányzati szféra finanszírozása. A munkacsoport szakértőket is bevon a munkájába, de mivel én nem vagyok tagja, nem tudom egészen pontosan, hogy mi folyik ott.

ELNÖK: Ki kér még szót? Alelnök asszony!

MEDVEGY PÁLNÉ: A 2008. évi költségvetéssel kapcsolatban volt-e egyeztetés az országos kisebbségi önkormányzatok elnökeivel? A munkaanyagban olvastam, de itt is szó esett arról, hogy 2008 januárjától ötödik osztálytól felmenő rendszerben beépítik az étkeztetési támogatást. Ha jól emlékszem, a munkaanyagban azt olvastam, hogy a fenntartók 400 millió forintra pályázhatnak.

BENCZE MÁRTA: Nem, ez benne van a normatívában.

MEDVEGY PÁLNÉ: Végül nagyon tetszett, ahogy szakmai tanácsadó asszony ecsetelte, hogy néznek ki ma az önkormányzatok, milyen kiadásai és bevételeik vannak, úgymint átengedett személyi jövedelemadó, saját bevétel meg egyebek. Az intézményeket fenntartó országos kisebbségi önkormányzatok viszont elmondhatják, hogy üres a zsebük.

A másik oldalon nagyon jól tudja az Oktatási Minisztérium és a velünk foglalkozó szakembergárda, hogy azért vannak gondjaink is, mert az étkeztetésért rezsit fizetünk, az éves szinten legalább 10 millió forint; a pedagógiai szakszolgálatokat fizetjük (*Simon Istvánné: Pedig az ingyenes a törvény szerint.*), merthogy ott, ahol lakunk, a Viharsarokban...– igen, elnök úr?

ELNÖK: Bocsánatot kérek, nekem közben el kell mennem, mert hat órára Pécsre kell érnem, és csak akkor tudok odaérni, ha most elmegyek. Úgyhogy át is adom neked újra a szót, hogy a továbbiakban vezesd az ülést.

(Az ülés vezetését Medvegy Pálné, a bizottság alelnöke veszi át.)

ELNÖK: Köszönöm szépen. Tehát annak ellenére, hogy a mi testületünk által befizetett személyi jövedelemadónak egy része ott marad a városban, a szülők által befizetett rész, és így tovább, a pedagógiai szakszolgálatokat azért mi fizetjük, és olyan vad számokat mondok, hogy egy óra, vagyis 45 perc 3500 forint/fő; vagy pedig egy iskolaérettségi vizsgálat 24 ezer forint/gyermek, és nem sorolom tovább. Ez tehát éves szinten elég sok pénz. *(Dr. Frank Gábor távozik az ülésről.)*

Mindemellett nagyra értékeljük azt és örülünk annak, hogy az az ön által emlegetett 340 vagy 360 millió forint megdagadt, immáron talán már harmadik éve 1,1 milliárdra.

Említést tett arról, hogy a kiegészítő kisebbségi támogatás talán 190 ezer forint/gyermek lesz...

SIMON ISTVÁNNÉ: Bocsánat, ez az a forrás, amely pótolja azt a saját bevételt. Igaz?

BENCZE MÁRTA: Igen.

ELNÖK: Igen? Jó, akkor rendben. De ez nem zárja ki azt, hogy abból az 1,1 milliárdból, ahol eddig lehetőség volt a 30 millióra – világos, tudom, hogy csak akkor, ha bizonyítani tudta az ember pénzügyileg azt..., tehát azt nem zárja ki. Köszönöm.

BENCZE MÁRTA: Bocsánat, én azt mondtam, hogy nézzük, hogyan néznek ki az önkormányzatok – én nem minősítettem, hogy jól vagy rosszul. Van, aki jobban, van, aki rosszabbul. Ezért működteti a költségvetés azt a bizonyos jövedelemkülönbség-mérséklési rendszert, ezért működteti az önhikit és a 6/3-as keretet, amelyből akár visszatérítésre vagy anélkül lehet egyedi helyzetre támogatást kérni.

SIMON ISTVÁNNÉ: Ebből az 1,1 milliárdos keretből a működési költségek kiegészítése ugyanúgy megilleti a települési önkormányzatok által fenntartott, elsősorban alacsony létszámú és szinte kizárólag kétnyelvű, illetőleg teljes anyanyelvű iskolákat.

ELNÖK: És a közalapítványnál marad, ami volt?

PAULIK ANTAL: A tervezett összege nem változik az ideihez képest.

ELNÖK: Ehhez a napirendi ponthoz van-e még valakinek észrevétele? Parancsolj!

DR. RÓNAYNÉ SLABA EWA: Szeretném megkérdezni, változott-e a támogatása a három kiegészítő iskolának. Ez jelenleg 45 ezer forint/gyerek.

SIMON ISTVÁNNÉ: Ugyanannyi a normatívájuk, mint a nyelvoktató iskoláké.

DR. RÓNAYNÉ SLABA EWA: Ugyanannyi, jó. Én akkor csak annyit szeretnék hozzátenni, hogy ezek alapján mi most kiszámoltuk, hogy a tanárok óradíja ilyen összeg mellett, ilyen támogatás mellett bruttó 305 forint.

BENCZE MÁRTA: Azért kezdtem úgy, hogy 3400 milliárd, meg hogy forrásrendszer, mert a normatívának nem az a dolga, hogy a tanár bérét ki lehessen fizetni belőle. *(Közbeszólások.)* Teljesen mindegy, egyik normatíva sem arra való, hogy azt a feladatot, ami a neve, azt száz százalékban ki lehessen belőle fizetni.

DR. RÓNAYNÉ SLABA EWA: Köszönöm szépen. Mert eddig azt hallottam csak, hogy kizárólag erre tudjuk költeni a pénzt.

ELNÖK: Vangi!

DR. SZABÓ KÁLMÁNNÉ CARUHA VANGELIO: Nem azt akarom mondani, hogy ebből a pénzből kell kihoznunk, hogy működjön az iskolánk, mert az lehetetlen, hogy csak a

kincstári pénzből működjön. Ezek a kiegészítő iskolák országos szintűek, tehát utaznak a tanárok, s a többi. De 19-én van ez a megbeszélés, megbeszéljük majd akkor.

SIMON ISTVÁNNÉ: Most itt van a szakmai főtanácsadó asszony, és ha már ezt a problémát fölvetettük, akkor most csak három mondatot fűznék hozzá.

A kiegészítő kisebbségi oktatásban részt vevő gyermekek kapnak általában ellátást egy másik közoktatási intézményben. Mert alapvetően az ő iskoláztatásuk valamelyik alap- vagy középfokú intézményben történik.

Amire az önkormányzatok ez esetben vállalkoztak jogszabályi felhatalmazás és lehetőség alapján, az az, hogy azt a heti négy órát, amit más gyermek, ahol a létszám megengedi, az adott iskola keretében vesz igénybe, a heti négy órát plusz egy óra népismeretet, azt ők külön szervezik meg, mondjuk, egy gesztor iskolában, mondjuk, vendégoktató, utazó tanár igénybevételével. Erre van ez a pénz. Tehát a heti négy órára meg az egy népismeretre. Ugyanannyi pénz ez, mint amennyit a nyelvoktató iskola kap a nemzetiségi feladatra. Tehát a tantárgyi keretben oktatott nemzetiségi nyelvre és népismeretre ennyit kap a nyelvoktató iskola is, ugye? Mármint gyerekenként. Ez pont ugyanannyi. Erről szól a törvény.

Ezt sokféleképpen lehet megszervezni. Alapvetően az önkormányzat kérésére a megye kötelező feladata ennek az ellátása. Éppen azért, mert egy településen olyan kevés a gyerek, hogy ezt az iskolában nem lehet megszervezni. Ezért ez a megye kötelező feladata elsősorban, hogy ő ezt megoldja, ezzel a pénzzel. Ezt a feladatot átvállalhatja, megoldhatja a települési önkormányzat is, mint például ahogy a gimnáziumnak a fenntartása is a megye kötelező feladata, de ezt nagyon sok esetben a városok, a települések vállalják. Ugyanerről szól a kiegészítő kisebbségi oktatás is, hogy megjelöli a törvény, kinek az elsődleges kötelező feladata, de emellett fönt lehet tartani egy településen is, mondjuk, ahol több iskola van, és összejön egycsoportnyi gyerek egy gesztor iskolában. És van egy következő lehetőség, hogy fölállalhatja az országos önkormányzat is ezt a kiegészítő kisebbségi oktatást. Ez lényegesen különbözik, nem fajsúlyában és jelentőségében, mert ez nagyon jelentős tevékenység, de azért lényegesen különbözik attól, hogy én egy komplex közoktatási intézményt, mondjuk, egy 12 évfolyamos intézményt tartok fönn mint kisebbségi önkormányzat, vagy egy kiegészítő kisebbségi oktatást. Ez egy részfeladata az egész oktatási rendszernek.

Ezt a rendelkezésre álló forrásból a lehető legtakarékosabban kell megszervezni. Ha például Budapestről Pécsre utazom három gyereknek nyelvórát tartani, még akkor is, ha négy nyelvórát összevontan tartok, és nem kétszer, hanem egyszer utazom oda, akkor ez meg fogja drágítani ezt az oktatási formát. Aki ezt a feladatot felvállalja – ami nagyon dicséretes –, annak azon kell munkálkodnia, hogy az a lehető legtakarékosabb legyen.

Három vagy négy országos kisebbségi önkormányzat képviselőivel tervezünk összeövetelt a főosztályon, hogy konkrétan megnézzük a költségeket, az alkalmazott pedagógusokat, a terembérletet, a szerződéseket, hogy ez mennyi pénzből hozható ki és honnan teremthető hozzá többletforrás. De az biztos, hogy fejezetből többlettámogatást ígérni felelősséggel nem tudunk.

BENCZE MÁRTA: A megyék az szja-ból kvótát kapnak – minden megyei ellátott után 20 ezer forint körüli összeget –, pontosan azért, mert megyei ügyekről van szó, s ha a település önként vállal körzeti feladatot, kiegyenlítésként akkor is kap szintemelést. Ha egy önként vállalt körzeti meg nem körzeti feladat megyénél van, akkor azt szja-kiegészítéssel segítik, ha pedig település látja el, amelynek ez nem kötelező feladata, akkor a lakosságszáma után járó kiegyenlítési szintje megnövekszik a nem kötelező feladatok végzése után járó forrásból.

PAULIK ANTAL: Volt még egy kérdés, hogy történt-e egyeztetés az országos kisebbségi önkormányzatok vezetőivel, illetve tájékoztatták-e őket. Nos, a Miniszterelnöki Hivatal két vagy három hete összehívta az országos elnököket és az önkormányzati szférával kapcsolatos intézményi költségvetési tételeket, valamint a közalapítványi tételeket ismertették velük.

BENCZE MÁRTA: Az önkormányzati érdekszövetségekkel is volt egy megállapodás.

SIMON ISTVÁNNÉ: Az Országgyűlés emberi jogi bizottságának ülésére – amelyen a törvénytervezet általános vitára való alkalmasságát tárgyalták – is meghívást kaptak az országos önkormányzatok elnökei, ahol ki is fejthették a véleményüket és módosító javaslatokat is tehettek.

ELNÖK: A 2008. évi költségvetési törvény tervezetével kapcsolatban van-e még kérdés, észrevétel? *(Nincs jelentkező.)* Ha nincs, akkor a napirendi pont tárgyalását lezárom.

Utolsó napirendi pontunk az egyebek. Előre senki nem jelezte, hogy az egyebek között szót kér. Van-e valakinek gondja, bánata, panasza, problémája? *(Nincs jelentkező.)*

Már csak a következő ülés időpontjának megállapítása van hátra. Elnök úr december 6-át vagy 20-át javasolja. A bizottság melyikkel ért egyet?

FÁBIÁNNÉ OROSZ IBOLYA: December 6-ával, mert 20-a már nagyon közel van karácsonyhoz.

ELNÖK: Ebben megállapodhatunk. Megköszönöm mindenkinek a részvételét és a munkáját, az ülést bezárom.

(Az ülés végének időpontja: 14 óra 18 perc)

Dr. Frank Gábor
a bizottság elnöke

Tartalomjegyzék

Általános bevezető	5
<i>A napirend elfogadása</i>	5
Előterjesztés a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről, valamint egyes oktatási jogszabályok módosításáról szóló 17/2004.(V.20.) OM rendelet módosításáról	5
<i>Szakácsné Nemere Györgyi (Oktatási és Kulturális Minisztérium) tájékoztatója</i>	5
<i>Kérdések, észrevételek</i>	9
Előterjesztés az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról szóló 100/1997.(VI.13.) kormányrendelet módosításáról	11
<i>Pongrácz László (Oktatási Hivatal) tájékoztatója</i>	11
<i>Kérdések, észrevételek</i>	13
<i>Szavazás</i>	29
<i>Szavazás (86/2007.(11.08.) számú határozat)</i>	33
Tankönyvjóváhagyás	33
<i>87/2007.(11.08.) számú határozat</i>	34
<i>88/2007.(11.08.) számú határozat</i>	34
<i>89/2007.(11.08.) számú határozat</i>	34
<i>90/2007.(11.08.) számú határozat</i>	34
<i>91/2007.(11.08.) számú határozat</i>	34
<i>92/2007.(11.08.) számú határozat</i>	34
<i>93/2007.(11.08.) számú határozat.</i>	35
Tájékoztatás a 2008. évi költségvetési törvénytervezet közoktatást érintő részeiről	35
<i>Bencze Márta (Pénzügyminisztérium) tájékoztatója</i>	35
<i>Hozzászólások</i>	41
Egyebek	44